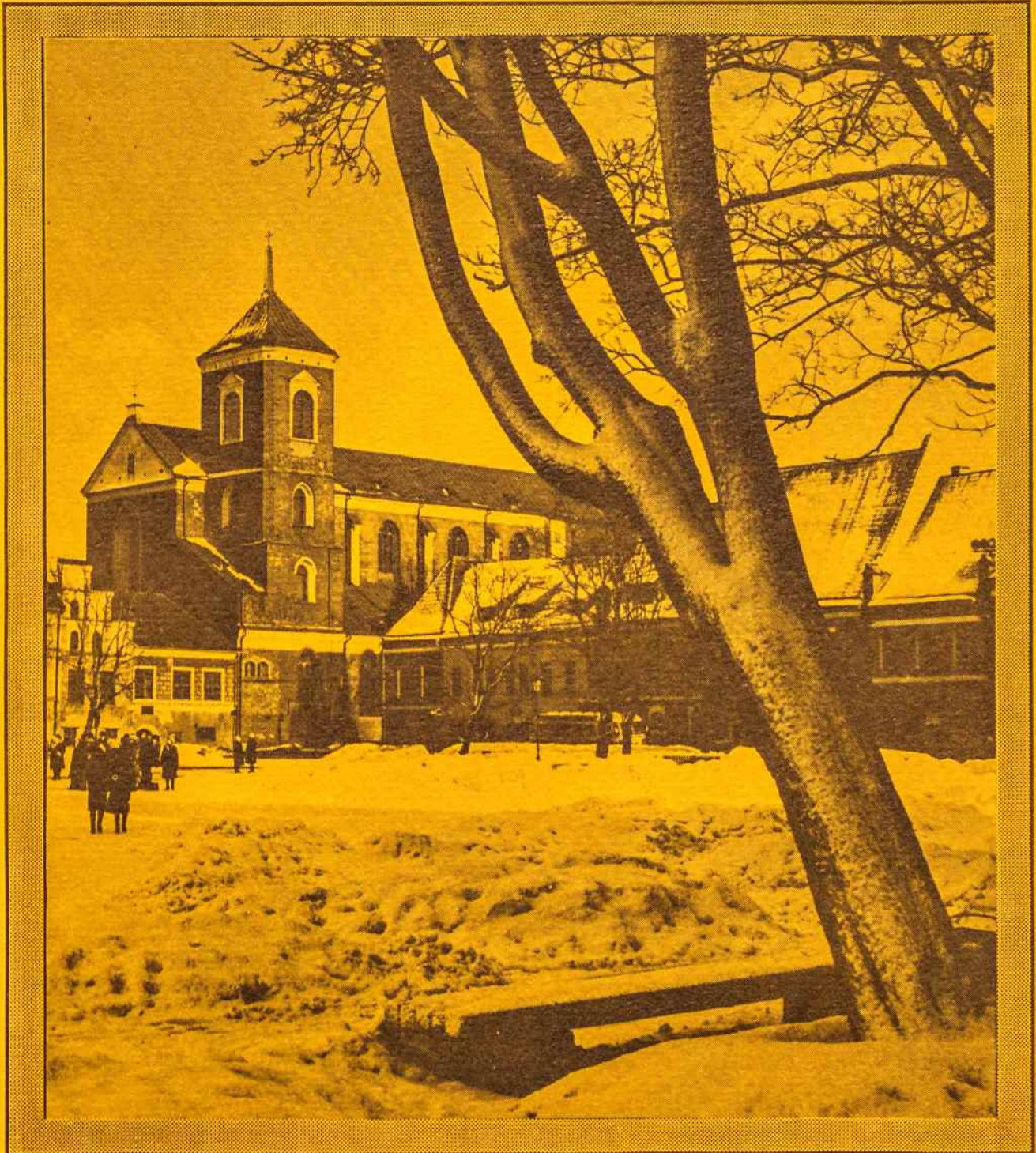

TECHNIKOS ŽODIS

1992 No.1

TECHNIKOS ŽODIS

Pasaulio ir Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų s-gos PLIAS/ALIAS organas. Įsteigtas 1951 metais. Leidžia ALIAS Chicagos skyriaus Technikinės spaudos sekcija. Išėina kas trys mėnesiai. Prenumerata 10 JAV dol. metams

THE ENGINEERING WORD

Published by American Lithuanian Engineers and Architects Association, Inc. Chicago Chapter Technical Press Section. Established 1951. Published quarterly. Yearly subscription \$10.00 U.S.

Spaudos sekcijos vadovas
Kostas Burba

Redaktorius - Editor
Viktoras Jautokas
5859 S. Wipple St.
Chicago, IL 60629
Tel. 312/778-0699

Red. pavaduotojas
G.J. Lazauskas
208 W. Natoma Ave
Addison, IL 60101
Tel. 708/543-8198

Administratorius
A. Brazdžiūnas
7980 W. 127th St.
Palos Park, IL 60464
Tel. 708/448-4652

Atstovai
Edm. Arbas
Los Angeles, CA

S. Bačkaitis
Washington, D.C.

J. Gimbutas
Boston, MA

Kompiuterizacija
Rūta Jautokienė

Spaudė
M. Morkūno spaustuvė
3001 West 59th St.
Chicago, IL 60629

TURINYS — CONTENTS

Penktąjį dešimtmetį pradėdant	V. Jautokas	1
Beginning the Fifth Decade		
Septintasis Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas Lietuvoje	S. Bačkaitis	2
Seventh Lithuanian Symposium on Science and Creativity in Lithuania		
Kauno kultūros ir architektūros paminklų restauracija	L. Krivickienė	7
Restoration of Cultural and Architectural Monuments in Lithuania		
Apie pagalbą Lietuvai	P. Šumskis	10
Aid to Lithuania		
Raseiniai - senoji žemaičių sostinė	V. Č. Barevičius	12
Raseiniai - the Old Capital of Lithuania		
Vėtrungių ekspozicija Nidoje	R. Krištapavičiūtė	16
Exposition of Weather Vanes in Nida		
Viešnagės Lietuvoje daliniai išpūdžiai	Edm. Arbas	18
Partial Impressions of a Visit to Lithuania		
Dipl. inž. Algirdas Idika	A. A. Didžiulis	19
Dipl. Eng. Algirdas Idika		
Patikslinimai		20
Corrections		
Mūsų mirusieji	J. Gimbutas	22
Our Deceased		
Vilniaus miesto planas	Edm. Arbas	23
City Map of Vilnius		
Adhezijos lipdžių pažanga arba naujas Donato Šato veikalas	J. Gbt.	23
Progress in Adhesion or a New Book by Donatas Šatas		
Technikinė apžvalga	V. Jautokas	24
Technical Review		
Mūsų veikla	Edm. Arbas	26
Our Activities		
Laiškai.....		27
Letters		

VIRŠELYJE:

Rotušės aikštės fragmentas su Archikatedra
Nuotr. arch. L. Krivickienės

COVER:

Part of Town Hall Square and Cathedral in Kaunas
Photo by arch. L. Krivickienė

TECHNIKOS ŽODIS

THE ENGINEERING WORD

XLII METAI

1992 SAUSIS - KOVAS

No.1 (215)

PENKTAJĄ DEŠIMTMEČIĄ PRADEDANT

Pirmame praeitų metų numeryje apžvelgiau vedamajame straipsnyje žurnalo įsikūrimą ir veiklos eigą per šį laikotarpį-buvo paminėti linksmi momentai, kaip žurnalo parėmimui ruošiami pirmieji vakarėliai Bridgeporto kolonijoje, Lietuvių auditorijos mažojoje salėje, vėliau išskilingi baliai Chicagos vidurmiestyje, o taip pat gvildentos atsiradusios problemos su jo gyvavimo tęstinumu. Antrame numeryje pateikiau bendradarbių įnašą į *Technikos Žodį* per 40 metų - minimos 302 pavardės, 19 inicialų. Trečiame numeryje, 68 puslapiuose, buvo pagerbtas iškiliausias Lietuvos aviacijos inžinierius, lėktuvų konstruktorius gen. A. Gustaitis.

Jubiliejiniai metai užbaigti ketvirtuoju numeriu, atkeliavusiu iš nepriklausomos

Lietuvos - tai buvo mūsų pirmasis bandymas surišti bendradarbiavimo mazgą tarp išeivijos ir Lietuvos technologų. Bet pagrindinis šio numerio tikslas buvo, kad supažindinus išeivijos skaitytojus su ten vykusiu Septintuoju mokslo ir kūrybos simpoziumu. Ar šis mūsų bandymas pasiekė savo tikslą ar ne? Kviečiame *Technikos Žodžio* skaitytojus apie tai pasisakyti, pareikšti savo nuomonę. Gaila, kad šiame numeryje įsivėlė keletas redakcijai raštu pareikštų iš dalyvių netikslumų, prašant pataisymų. Aštuntame puslapyje (Nr. 4), kur minimi išeivijos inžinieriai, skaitę savo pranešimus, praleistos net keturios pavardės. Jų tarpe yra Los Angeles ir Bostono skyrių *Technikos Žodžio* bendradarbiai atstovai. Gautas pataisymas iš prof. dr. R. Vaičiūčio dėl jo įsteigtos Lietuvoje stipendijos. (Žr. visus patikslinimus šio numerio psl. 20 ir 21)

Dr. S. Bačkaitis, *Technikos Žodžio* atstovas Washington, D.C., man paprašius parašė straipsnį apie įvykusį simpoziumą Lietuvoje, žiūrint išeivio svečio akimis. Reikia paminėti, kad Bačkaitis yra dalyvavęs visuose simpoziumuose, o VI simpoziumo buvęs griežtųjų mokslų ir technologijos pirmininkas. Turėdamas šią patirtį, stebėjo, palygino, pareiškė savo nuomonę.

Trečio numerio paskyrimas tik vienam asmeniui ir ketvirto išleidimas Lietuvoje tik apie simpoziumą, sulaikė mūsų turimą medžiagą, kurią šiais metais stengsimės išspausdinti. Žinoma, raginu kolegas nesustoti, bet ir toliau rašyti, siunčiant straipsnius redakcijai. Taip pat laukiame aprašymų apie skyrių veiklą, kolegų pasiekimus moksle bei darbe, sukaktuvinius, technologinius išradimus, nes tai visa ne tik pajvairina žurnalo turinį, bet pasilieka, kaip istorinė medžiaga ateičiai.

Kaip jau minėjau, trečiasis numeris išėjo didesnis negu du reguliarius *Technikos Žodžio* numeriai, kas pareikalavo daug daugiau išlaidų. Be to, tiražas buvo didesnis, nes 900 egzempliorių buvo pažadėti

Su 1991 metais baigėme *Technikos Žodžio* keturiasdešimt metų gyvavimo jubiliejų

Lietuvai. Jie jau išsiųsti. Šio numerio išleidimui gavome aukų 525 dol. - 300 dol. iš Chicagos skyriaus ir 225 dol. iš gen. A. Gustaičio dukters Rasos Gustaitytės. Ši suma nepadengė net nė vieno ketvirčio išlaidų. Dar ne viskas - reikėjo taisyti mūsų kompiuterį, kas vėl gerokai sumažino išdą. Todėl prašome mūsų skaitytojų, jeigu kas galite ir įstengiate, prie prenumeros pridėti auką, nesvarbu kokią - ar mažesnę, ar didesnę, visos bus mielai laukiamos ir su nuoširdumu priimamos.

Kokia mūsų žurnalo ateitis?

Ateityje jis riš mus ne tik išeivijoje, bet ir su mūsų kolegomis Lietuvoje. Jeigu mes, tikrai mes patys, sugebėsime parašyti, turėsime norą skaityti, įstengsime finansiniai paremti - *Technikos Žodis* dar nemirs. Mat, pasakytas žodis dingsta su vėju, o parašytas žodis pasilieka istorijos lapuose.

Viktoras Jautokas

SEPTINTASIS PASAULIO LIETUVIŲ MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMAS LIETUVOJE

DR. STASYS BAČKAITIS

Kai 1969 m. lapkričio mėn., Padėkos dienos savaitgalį, buvo atidarytas Chicagoje Pirmasis lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas, kažin ar kas nors tada numatė, kad tokie simpoziumai išsivystys į vienus iš didžiausių ir svarbesnių įvykių ne tik išeivijos, bet ir Lietuvos mokslo ir kultūros gyvenimo raidoje. Mažai kas numatė, jog į Šeštąjį mokslo ir kūrybos simpoziumą suplauks daugiau negu šimtas prelegentų iš Lietuvos ir jo eigoje bus neformaliai atskleista intensija paskelbti Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, atidarant vartus į platųjį Lietuvos ir išeivijos bendravimą. Čia išryškėjo, kad lietuvių tauta pasiekė likiminės lemties kryžkelę - būti ar nebūti. R. Ozolas prognozavo, kad kelias į laisvę, tai vaikščiojimas ant aštrių ašmenų ir jų perėjimui reikia atrasti gyvybei tobulą erdvę, reikia eiti ir tikėti, jog mes pereisime. Tie žodžiai tiksliai išreiškė šiandieninę lietuvių tautos kovą už savo likimą ir visus išbandymus, parodė sausio 13 ir liepos 31 dienų žudynes Vilniuje ir Medininkuose.

Atgimstančios Lietuvos intelektai, pajutę simpoziume didžiulę dvasinės ir idėjinės vienybės jėgą, išreiškė savo pageidavimą VI MKS tarybai suruošti sekantį simpoziumą Lietuvoje. 1991 m. gegužės 23-30 d. įvykęs VII Mokslo ir kūrybos simpoziumas buvo to pasiūlymo įgyvendinimas.

VII Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumo organizavimas buvo pavestas organizaciniam komitetui, kuriam vadovavo Mindaugas Černiauskas, Vilniuje esančios Lietuvių tarptautinių organizacijų komiteto direktorius. Jam padėjo šešių narių štabas. Patariamajai 14 narių simpoziumo tarybai pirmininkavo R. Ozolas - Lietuvos Aukščiausios Tarybos deputatas. Simpoziumo garbės komitetas susidėjo iš prof. A. Avižienio, akademikų J. Kubiliaus ir J. Požėlos. Mokslinių programų komitetui pirmininkavo prof. V. Domarkas, Kauno Technologinio universiteto rektorius, prof. R. Pavilionis, Vilniaus universiteto rektorius, ir V. Radžvilas, Vilniaus Dailės akademijos Filosofijos katedros vedėjas.

Pagrindinė simpoziumo programa, trukusi nuo gegužės 23 iki 30 d., susidėjo iš keturių pagrindinių dalių:

1. Simpoziumo atidarymo iškilmės ir plenarinės sesijos vykusios Vilniaus sporto rūmuose,
2. Sekcijų posėdžiai ir diskusijos - Kaune ir Vilniuje,
3. Simpoziumo uždarymo iškilmės - Kaune, Vytauto Didžiojo universitete,
4. Kultūrinė programa.

Šalia šios programos, užsienio dalyviams buvo sudaryta

galimybė dalyvauti Lietuvos Panemunio, Mažosios Lietuvos ir žemaičių krašto pažinimo išvykoje bei šiaurės Lietuvos geologinėje ekskursijoje.

Lietuvos Respublikos vyriausybė, Aukščiausioji Taryba, Aukštojo mokslo institucijos skyrė šiam simpoziumui ypatingą dėmesį ir svarbą paženklinant ypač gausiu ministru, AT deputatų ir akademikų skaičiumi simpoziumo taryboje. Taip pat paskyrė daugtūkstantinę rublių dotaciją simpoziumo išlaidoms padengti, parūpino patalpas ir apgyvendino dalyvius iš užsienio reprezentaciniame Lietuvos valstybės svečių viešbutyje.

Simpoziumo atidarymas įvyko gegužės 23 d. Vilniaus

Rainių miškelis prie Telšių, kur buvo nukankintos 73 nekaltos aukos. Telšių vyr. arch. Zebrauskas supažindina VII simpoziumo ekskursantus su tragiška vietos istorija

Nuotr. O. Pajedaltės

sporto rūmuose. Užsienio dalyvių valstybių ir Lietuvos vėliavomis bei gėlėmis išpuoštoje krepšinio rungtynių salėje susirinko keli šimtai prelegentų ir apie 3000 svečių - klausytojų. Po sporto rūmų skliautais nuskambėjo liaudies dainos, R. Ozolo ir A. Kerelio (VI MKS tarybos pirm.) sveikinimo žodžių ir simboliško JAV vėliavos, kaip laisvės simbolio perdavimo, buvo pradėtas pirmasis iš trijų plenarinių sesijų posėdis. Jam pirmininkavo R. Ozolas.

Pirmasis kalbėtojas ministras pirmininkas G. Vagnorius gvildeno temą apie rinkos santykių formavimąsi Lietuvoje ekonomikos reformos salygomis. Akademikas E. Vilkas nagrinėjo mokslo problemas ir perspektyvas Lietuvoje, atkreipdamas dėmesį į finansavimo aktualijas bei mokslo valdymo metodus. Lietuvos Respublikos AT pirmininkas V. Landsbergis tipiškai ramioje, bet išsamioje kalboje aptarė Lietuvos kelio į nepriklausomybę, valstybingumo stiprinimo problemas ir perspektyvas. Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas prof. V. Bieliauskas iškėlė lietuvių išeivijos mokslininkų įnašą į lietuvių kultūrą bei jų aktyvų dalyvavimą Lietuvos nepriklausomybės atstatymo bei valstybingumo sutvirtinimo

kovoje. Pirmasis plenarinis posėdis užbaigtas prof. A. Gaižučio referatu "Kultūros būklė ir kūrybos laisvė".

Rytinė sesija buvo pravesta akad. J. Kubiliaus antrąją plenarinių posėdžių dieną. R. Ozolas skaitė paskaitą "Lietuvos demokratinė ateitis", prof. R. Pavilionis - "Vilniaus universitetas: kultūros prasmė ir vertė", ministras D. Kuolys - "Švietimo reformos gairės", prof. Č. Kudaba "Ekologijos problemos Lietuvoje".

Popietinei arba trečiajai sesijai pirmininkavo akad. E. Vilkas vietoj susirgusio R. Rajecko. Akad. J. Kubilius pirmoje paskaitoje įdomiai ir įžvalgiai aptarė aukštąjį mokslą Lietuvoje: jo praeitį, dabartį ir ateitį. A. Brazauskas (AT deputatas ir LDDP pirm.) gana išsamiai pranešime apibūdino ekonominio savarankiškumo įtvirtinimo problemas neprklausomoje Lietuvoje, sovietinės valdžios reikalavimų ir politinio spaudimo akivaizdoje. A. Matulevičius (Lietuvos pramonininkų asociacijos pirmininkas) padarė plačią apžvalgą apie dabartinę Lietuvos pramonę, jos ateitį, medžiaginius trūkumus, koordinuotos veiklos stoką ir aukštą apmokestinimą perspektyvose. Išsamaus nagrinėjimo susilaukė viena iš svarbiausių temų lietuvių tautos gyvenimo raidoje - "Agrarinės reformos Lietuvoje". Šiuo agrarinės ekonomikos instituto direktoriaus B. Kužulio pranešimu baigėsi plenarinių sesijų posėdžiai.

Mokslinės programos buvo pravestos gegužės mėn. 26-29 d. Kaune ir Vilniuje. Mokslinių programų sugrupavimas ir vietovių parinkimas buvo orientuotas pagal Vilniuje ir Kaune esančių aukštųjų mokyklų akademinio darbo kryptis. Sesijos, vykusios Vilniuje, apėmė šias sritis:

1. Architektūra ir statyba, pirm. prof. E. Zavadskas
2. Ekonomika, komercija ir vadyba, pirm. prof. R. Rajeckas
3. Ekologija ir biologija, pirm. dr. J. Virbickas
4. Fizika ir matematika, pirm. prof. J. Vaitkus
5. Geografija, geologija ir geodezija, pirm. prof. Č. Kudaba
6. Istorija ir archyvai, pirm. doc. A. Bumblauskas
7. Kultūra ir menas, pirm. prof. A. Gaižutis
8. Lituanistika ir etninė kultūra, pirm. prof. A. Rosinas
9. Švietimas, pedagogika, psichologija, pirm. doc. A. Razma
10. Filosofija, teologija, politologija, sociologija ir teisė, pirm. prof. A. Matulionis.

Kaune buvo pravestos šių krypčių mokslinės sesijos:

1. Informatika ir ryšiai, pirm. prof. R. Šeinauskas
2. Technika ir technologija, pirm. prof. K. Kriščiūnas
3. Medicina, pirm. prof. P. Praškevičius
4. Žemės, vandens ir miško mokslai, pirm. prof. L. Kadžiulis

Simpoziumo uždarymo iškilmės vyko gegužės 30 d. Kaune, Vytauto Didžiojo universiteto didžiojoje auditorijoje. Po trumpo įvado ir ugningų, dvasios gelmes siekiančių poeto Bernardo Brazdžionio žodžių, rektorius A. Avižienis tema "Lietuvos kelias į vakarų mokslo pasaulį ir universitetų šeimą" analizavo jaunų mokslinių darbuotojų bei specialistų rengimo

problemas. Jis teigė, kad Lietuvoje paruošiami specialistai pagal parengimą mažai kuo skiriasi nuo trečiojo pasaulio specialistų. Norint pataisyti padėtį, reikia sumažinti profesūrai mokymo krūvį. Diplominius darbus turi būti ruošiamas aukštoje kūrybinėje plotmėje su keliais profesoriais - patarėjais, o ne atvirksčiai. Tolimesnius pranešimus padarė prof. V. Domarkas tema "Taikomasis mokslas Lietuvos perspektyvai", prof. J. Požėla apibūdino Lietuvos Mokslo akademijos įnašą į Lietuvos gyvenimą, prof. R. Pavilionis gvildeno klausimą "Ar turtina ir turtins lietuviai humanitarai pasaulio kultūrą?"

Daugiau dalyvių išjudino prof. A. Stromo kalboje išreikštos mintys, kad Lietuva turi būti ne tik laisvos tautos, bet ir laisvų žmonių šalis, nors tas ir labai sunku pasiekti. Reikia drastiškai eiti į privatizaciją, laisvą rinką, panaikinti kainų kontrolę, ir tai susprogdins visą Sovietų Sąjungą.

Po trumpos padėkos, išreikštos visiems prisidėjusiems prie šio simpoziumo sėkmės, atsisveikinimo žodžių ir Vytauto Didžiojo universiteto studentų chorui atlikus muzikinę dalį, Septintasis Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas buvo uždarytas.

VII-jame mokslo ir kūrybos simpoziume Vilniuje atidaromajame posėdyje 1991m. gegužės 23 d. Iš k. prof. Česlovas Kudoba, arch. Juozas Vaškevičius, Lietuvos Arch. s-gos pirm., arch. Edmundas Arbas, svečias paskaitininkas iš Amerikos ir arch. prof. Briediklis, Technikos instituto rektorius Vilniuje

Nuotr. O. Pajedaitės

Per simpoziumą taip pat vyko daug kultūrinių programų. Paminėtinos dailės ir meno parodos, visą savaitę vykę liaudies muzikos festivalis ir pavasario poezijos renginiai. Simpoziumo savaitgalio metu dalyviai iš užsienio galėjo dalyvauti keliose kraštotyros išvykose. Tarp jų paminėtinos šios išvykos: pirmoji į Vilniaus senamiestį, Lietuvos parlamento rūmus, Vilniaus katedrą jos požemius bei archeologinius iškasinius, Trakų pilį ir pas televizijos bei radijo komitetus; antroji - į rytines Vilniaus krašto istorines vietas ir trečioji - posimpoziuminė kelionė į Lietuvos Panemunį, Mažąją Lietuvą, Neringą, Palangą ir šiaurinę Žemaitiją. Visos šios išvykos buvo neužmirštamo įspūdžio

įvykiai. Joms sumaniai vadovavo vieni iš žymiausių Lietuvos istorijos, geografijos geologijos bei archeologijos žinovų.

Pagrindinė simpoziumo priežastis ir širdis buvo pasaulio lietuvių mokslininkų, kultūrininkų ir kūrėjų susitikimas, kurio pagrindinis tikslas buvo pasidalinti savo laimėjimais, pasikeisti idėjomis, pasimokyti vieni iš kitų ir palikti lietuvių mokslo ir kultūros istorijoje aiškiai mūsų pačių rankomis įrašytą puslapį. Tuo pačiu buvo pademonstruota, kad tautos atžalos už Lietu-

Vilniuje 1991m. birželio 8d. Lietuvos Architektų s-gos pirm. arch. Juozas Vaškevičius įteikė arch. veteranui Vytautui Landsbergiui-Žemkalniui Lietuvos Architektų s-gos garbės nario diplomą ir nario pažymėjimą.
Nuotr. Edm. Arbo

vos sienų ne tik sielojasi ir pluša Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo darbuose, bet taip pat pajėgiai tęsia mokslinį ir kūrybinį darbą lietuviškoje dvasioje. Tai žymus indėlis į lietuvių tautos mokslo, meno ir kultūros aruodą bei efektingas prisidėjimas prie Lietuvos valstybingumo įtvirtinimo.

Moksliniai posėdžiai vyko gegužės 27-29 d., dažniausiai Kaune ir Vilniuje. Daugečiu atvejų kiekvienoje vietovėje pranešimai buvo daromi tuo pačiu laiku net keturiolikoje sekcijų. Todėl bet koks įspūdžių perdavimas apie paskirų sekcijų eigą bei pranešimų mokslinę vertę šiame rašinyje būtų gana beviltiškas ir klaidinantis pareiškimas. Organizacinis komitetas yra pažadėjęs simpoziume gvildentų temų santraukas aprašyti specialiame septinto PLMKS darbų leidinyje. Norintieji susidaryti tinkamas išvadas, galės tai atlikti po leidinio pasirodymo.

Dabar, kad skaitytojas galėtų susidaryti bendrą vaizdą apie simpoziumo pranešimų apimtį, pateiksiu trumpą sekcijų tematinę apžvalgą.

Architektūros ir statybos sesija buvo atidaryta specialiu plenariniu posėdžiu, kuriame buvo aptartos surištos su statybos inžinierių parengimu Kaune, statybinių medžiagų bei konstrukcijų problema Lietuvoje ir susisiekimo sistemos vystymu. Sekcijose tematika lietė statybines medžiagas ir konstrukciją, statybos technologiją, architektūrą ir urbanistiką, inžinerinę komunikaciją ir susisiekimo kelių tinklą.

Biologijos ir ekologijos sesijoje buvo padaryti pranešimai temomis liečiančiomis biologinius ir imunologinius tyrimus atliekamus Lietuvoje bei ekologines problemas ir galimus sprendimus.

Ekonomijos, komercijos ir vadybos sesija buvo pradėta plenariniu posėdžiu, surištu su Lietuvos ekonomine reforma ir perspektyvomis. Sekcijose pranešimai koncentravosi į Lietuvos ūkio ir pramonės privatizaciją, komerciją ir laisvą rinką, ūkio ir vadybos struktūrų sukūrimą ir t.t.

Politologijos, sociologijos ir teisės sesija susidėjo iš tematinių sekcijų, liečiančių Lietuvos filosofijos istoriją, problemas susijusias su politinėmis reformomis, ūkio ir pramonės persitvarkymu ir socialinės struktūros pasikeitimu. Politologijos sekcijoje buvo koncentruojamasi apie Lietuvos demokratinės santvarkos įtvirtinimą ir jos politinę sandarą bei ekonominį liberalizmą. Teisės sekcijoje buvo gvildintos problemos, susiję su teisine reforma Lietuvoje; žmogaus, valstybės ir tautinių mažumų teisine padėtimi; civiliniais įstatymais ir pan.

Fizikos sekcijoje vyko pranešimai iš puslaidininkių, lazerio, optikos, kietų kūnų, elektroninio ir atomų struktūros pasaulio. Matematikos sekcijos dalyviai nagrinėjo tikimybių teorijos, diferencialių lygčių, analizinių tyrimų, stochastinių procesų valdymo optimumo ir kitas temas.

Geografijos sekcijoje aptartos temos, surištos su Lietuvos vandenimis, hidrologija, klimatu, kraštovaizdžiu ir t.t. Geologijos sekcijoje buvo nagrinėjamos temos, liečiančios Lietuvos ir Baltijos regiono geologinę raidą, žemės turtus ir pan. Sekcijos dienotvarkėn buvo įtraukta dviejų dienų išvyka aplankyti geologiniai svarbesnes vietas šiaurės rytų ir šiaurės Lietuvoje. Geodezijos sekcijoje padaryti pranešimai iš kartografijos ir geodezijos srityse atliekamų darbų.

Informatikos ir ryšių sekcijose pranešimų kryptys ėmė skaičiavimo techniką ir automatizuotą projektavimą, radijo ir kitų komunikacijos priemonių technologiją bei valdymo informacines sistemas.

Istorijos ir archyvų posėdžiai prasidėjo plenarine sesija Kernavėje ir archeologinių kasinėjimų apžiūra. Sugrįžus į Vilnių, pranešimų kryptys lietė Lietuvos istorijos aktualijas ir projektus, Lietuvos archyvus ir istorijos šaltinius, Lietuvą nuo bajoriškojo prie nacionalinio išsivaduojamojo judėjimo, Baltų archeologiją ir kultūrą, LDK politiką ir struktūrą.

Kultūros ir meno sekcijose mokslinių pranešimų kryptys apėmė šias temas: lietuvių kultūrą - tautiškumą ir universalumą, meno autonomiją ir valstybę, muzikos ir dainos meną, Lietuvos teatrą ir teatrines sroves, meninę kūrybą ir paveldą, Lietuvos bažnytinį meną, menininką ir kūrybos credo.

Lituanistikos ir etninės kultūros sesijoje buvo padaryta pranešimų iš lietuvių tautosakos, liaudies meno, dainų ir pročių, lietuvių kalbotyros ir literatūros.

Medicinos sesija, gausiausia pranešimų skaičiumi, buvo pradėta plenariniu posėdžiu su paskaitomis apie Lietuvos medicinos mokyklą ir mokslo būklę dabartinėje Lietuvoje.

Sekcijų mokslinėse kryptyse nagrinėtos šios tematikos: vidaus ligos ir reumatologija, endokrinologija, kardiologija ir kardiokirurgija, onkologija ir radiologija, neurochirurgija ir neurologija, medicininė ekologija ir ligų profilaktika, chirurgija, sveiki tėvai - sveiki vaikai, medicinos - biologijos mokslai, stomatologija, oftamologija, farmacija ir klinikinė farmakologija, psichiatrija ir medicininė psichologija.

Švietimo, pedagogikos ir psichologijos sekcijų darbo posėdžiuose per tris dienas buvo padaryti šie pranešimai: vidurinis mokslas, aukštasis mokslas ir pedagoginė psichologija. Ši sesija buvo baigta išvyka į Kauno Pedagoginį muziejų.

Technikos ir technologijos sesija, prilygstanti dalyvių ir pranešimų gausumu Medicinos sesijai, susidėjo iš šių sekcijų: Chemijos ir cheminės technologijos, Maisto ir maisto produktų technologijos, Neorganinės chemijos, Elektrotechnikos, Energetikos, Lengvosios pramonės technologijos, Mechanikos, Radioelektronikos, Procesų valdymo, Transporto, Aukštojo inžinerinio mokslo ir Vibrotechnikos.

Žemės, vandens ir miško mokslų sekcijose buvo padaryti pranešimai iš melioracijos ir gamtosaugos darbų, veterinarijos ir biotechnikos bei agronomijos. Sesija buvo baigta ekskursija į Lietuvos sodininkystės ir daržininkystės institutą.

Septintasis Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas buvo gigantiškas mokslininkų bei kultūrininkų susijimas, kuris net ir didžiųjų tarptautinių mokslinių konferencijų mastu laikytinas dideliu. Šį simpoziumą ruošė beveik visos aukštosios Lietuvos mokyklos, akademiniai institutai bei mokslinės organizacijos. Pagal organizacinio komiteto išleistą 567 puslapių simpoziumo dalyvių biografinį leidinį, mokslinius pranešimus turėjo padaryti 946 prelegentai, iš kurių 72 buvo iš užsienio. Užsienio lietuviai pagal kraštus pasiskirstė taip: JAV - 42, Anglija - 3, Australija - 4, Čekoslovakija - 1, Kanada - 7, Latvija - 1, Lenkija - 2, Rusija - 5, Švedija - 2, Vokietija - 5.

VII simpoziumo etninės kultūros sekcijos pirm. prof. N. Vilius (deš.) ir prelegentai iš JAV El. Bradūnaitė-Aglinskienė ir J. Gimbutas Vilniuje. 1991.V. 28.

Nuotr. O. Pajedaitės

Didžiausios buvo Medicinos sesija su 167 ir Technikos bei technologijos sesija su 162 pranešimais. Mažiausios sesijos - Informatika ir ryšiai su 28 ir Fizika bei matematika su 34 prelegentais. Paskaitų Kaune buvo apie 400 ir Vilniuje daugiau kaip 500. Užsienis gausiausiai atstovavo Technikos ir technologijos sesijoms - pateikta 11 pranešimų: Ekonomijos, Komercijos, Vadybos ir Kultūros, meno sesijoms - 10; Žemės, vandens ir miško ūkio mokslų sesijoms - 1; Medicinos sekcijai - 2; Fizikos, Matematikos sesijoms - 0 (menkiausiai). Pagal sesijų pranešimų gausumą užsienio lietuviai procentaliai davė daugiausiai pranešimų Kultūros- Mėno, Lituanistikos-Etninės kultūros ir Ekonomijos-Komercijos-Vadybos sesijose - po 13%; gi menkiausiai buvo atstovauta Fizikos- Matematikos sesijai - 0% ir Medicinos sesijai - tik 1%.

Lietuva ir Septintojo PLMKS organizacinis komitetas įdėjo į šį suvažiavimą daug darbo ir, gal būtų, dar daugiau vilčių į jo pasisekimą. Lietuvos parlamentas ir vyriausybė akcentavo šį simpoziumą, kaip politinės manifestacijos bei moralinės paramos įvykį, nes jis vyko sausio 13 d. kruvinosios agresijos šešėlyje ir taip pat omoninkų bei sąjungos su SSSR šalininkų siautėjimo akivaizdoje. Kad ir neryškiai pasakyta, rengėjai buvo nusivylę tokiu negausiu dalyvių skaičiumi iš užsienio, o ypač iš JAV. Žinoma, galėjo būti daug didesnė JAV reprezentacija iš technikos ir technologijos sričių, bet sunkiai paaiškinama dalyvių stoka iš fizikos - matematikos sričių, o ypač iš medicinos. Galima šiek tiek suprasti fizikų ir matematikų problemas, nes jų nėra daug, o gal dirbdami universitetuose neturi reikiamų sąlygų, laiko ir finansinių išteklių tokias brangias kelionių išlaidas padengti. Tačiau sunku rasti išeivijos medikų priežastis beveik visiškai nesidomėjimu šiuo simpoziumu. Ši profesionalų grupė yra ne tik viena iš didžiausių, bet ir finansiškai pati pajėgiausia visoje išeivijoje. Peršasi išvada, kad lietuviai išeiviai medikai nėra nei mokslininkai, nei kūrėjai, nes jie tokiomis temomis net nesidomi. Tai didelis kontrastas Lietuvos medikams, kurie simpoziume gausiai dalyvavo su tikrai puikia programa, iš kurios net labai gerai apie save galvojęs išeivijos medikas būtų galėjęs šį tą išmokti.

Nors pats simpoziumas atrodė perkrautas pranešimais, bet buvo galima pastebėti, kad šiek tiek kritiškesnis paskaitų parinkimas, per vieną dieną pranešimų ištesimas ir paralelių temų eliminavimas būtų daug prisidėję prie geresnio simpoziumo lankstumo bei prieinamumo visiems dalyviams. Sesijos dažnai užsitęsė dėl per ilgų pranešimų, kur daug kalbama, bet nedaug kas konkrečiau pasakoma. Tai jautėsi ne tik kai kurių plenarinių sesijų pranešimuose, bet ir mokslinėse sesijose. Nemažai pranešimų buvo atskaitinio pobūdžio. Sunku suvokti, ką turi bendro su mokslu, o ypač su kūryba, tokie pranešimai, nors jie skaitomi prelegentų, turinčių labai įspūdingus mokslinius kredencialus.

Mano dideliame nustebimui mokslinėse-technologinėse sesijose buvo stoka jaunų žmonių ir studentų veidų. Čia kyla tylus, nors ir viešai nekeltas klausimas: kur gi studentai iš aukštųjų mokyklų, jaunieji dėstytojai bei profesionalai

iš pramonės? Ar jų organizatoriai nebuvo kvietę, ar jie tokiais dalykais nesidomi? Pranešimai daugiausia buvo daryti profesūros ir keliolikos įmonių vadovų. Atrodytų, kad Lietuvos pramonėje nėra nei galvojančių inžinierių, nei solidžių mokslininkų, kurie būtų pajėgūs pateikti kūrybinius įnašus iš savo profesinės veiklos. Jeigu taip iš tikro yra, tai pramoninė Lietuvos ateitis gali būti liūdna. Bent vakarų pasaulyje gaminių kūryba ir technologinė naujybė kyla daugiausia iš pramonės sektoriaus. Jų sukuriami produktai turi pilnai atitikti rinkos paklausos poreikius, ko net ir geriausias akademikas, dirbdamas aukštosiose mokyklose, negali pilnai suvokti. Tikiuosi, kad čia galėjo būti koks nors liaupsusas, dėl kurio pramonės inžinieriai ir mokslininkai nebuvo įtraukti į simpoziumo procesą. Manychiau, jog inžinieriams ir mokslininkams, ne iš akademinės veiklos sričių, dalyvavimas tokiuose simpoziumuose, o ypač susitikimas su prelegentais iš užsienio, būtų naudinga, nes čia galima daugiausia ko nors naujo išmokyti ir gal net tai savo darbe pritaikyti.

Dalyvavau apvaliojo stalo pokalbyje apie inžinierių parengimą Lietuvos aukštosiose mokyklose. Be įvairių klausimų, surištų su mokslinėmis programomis, diskusijose teko išgirsti aukštųjų mokyklų profesūros komentarus apie bendrą inžinerijos studentų nesidomėjimą mokslu. Paklausus kodėl taip yra, niekas neturėjo gero atsakymo. Dauguma profesūros buvo gerokai susirūpinę mažėjančių biudžetų ateitimi. Iš toliau žiūrint, nesidomėjimas mokslu galėtų turėti kelias priežastis: veltui duodamas mokslas ir išlaikymas, efektingos talentų atrankos stoka, perkrautas profesūros mokymo laikas, negalėjimas rasti profesiniai tinkamų darbų, stoka ateities vizijos tarp pačios profesūros ir t.t. Tai izoliuotos tautos charakteristika, kurios žmonėms verkiančiai reikia platesnių horizontų, daugiau galimybių susipažinti su technologine pažanga vakarų pasaulyje ir kaip technologija pritaikoma laisvos rinkos poreikių patenkinimui. Reikia vadovų, kurie savo šviesiu protu, technišku išprusimu, asmeniniu veržlumu bei ateities vizija galėtų visus išjudinti į naują gyvastingumo etapą.

Buvome priimti ir globojami tikrai, kaip seniai laukti ir pageidaujami svečiai. Kolegos pokalbiuose norėjo daug išgirsti apie mūsų veiklą, profesinės veiklos metodus, pramoninį ir valstybinį tvarkymąsi, socialinį aprūpinimą ir santykius tarp žmonių bei valdžios. Lietuvos miestai ir sodžiai iš tolo atrodo gana patrauklūs bei gerai sutvarkyti. Deja, šis vaizdas, išskyrus kelias vietas, kaip Palangą arba Laisvės alėją Kaune, gerokai pasikeičia, kai pamatai jų padėti iš arčiau. Matoma daug nugyventų ir nusinešiojusių statybinių objektų. Trupančios ir suskilę sienos, iškrypę durys, oro tarpai tarp langų rėmų ir pastato sienų, sugriuvę pastatai, nebėgantis iš čiaupų vanduo, per mėnesius neišvežtos šiukšlės, išmėtytos statybinės medžiagos ir kt. Be šių problemų, ryškiai pastebimas krašto infrastruktūros irimas, pvz., Kaune per Nemuną į Aleksotą tiltas jau praradęs struktūrinį atsparumą. Jis reikalingas skubaus

pagrindinio remonto. Deja, stoka struktūrinio plieno bei suvirinimo technologijos, neleidžia net pradėti perstatymo darbus. Kad prailginus tilto gyvybę, eismo srautas per jį sumažintas 50%. Dėl to, tiek įvažiuojant į Kauną ir tiek išvažiuojant iš jo, susidaro ilgiausios automobilių eilės. Neteko matyti nė vieno autobuso, kurio priekiniai langai nebūtų buvę akmenukų įmušti arba net gerokai įskilę. Autobusai daugiausia vengrų gamybos, todėl naujų langų nupirkimui reikia kietos valiutos, kurios Lietuva neturi. Panašios problemos su automobilių padangomis, ašimis, guoliais, įvairiais kitokiais išsinešiojančiais mechaniniais agregatais ir kt. Labai reikalingas smarkiai nudėvėtų geležinkelio bėgių perstatymas, bet prie šių dienų ekonominės padėties tai atlikti yra neįkandamas riešutas. Masinis sovietinės kariuomenės sunkiosios rangos pervežimas bei Karaliaučiaus krašto aprūpinimas šios sistemos irimą žymiai pagreitina.

Septintasis Mokslo ir kūrybos simpoziumas paliko mums, užsienio dalyviams, gilų ir neužmirštamą įspūdį. Ilgai svajota ir laukta galimybė šio įvykio realizavimui Lietuvoje, pagaliau išsipildė. Daug metų laukėme, kad galėtume su savo kraštu pasidalinti žiniomis ir patirtimi, kurias įsigijome pasklidę plačiame pasaulyje. Tai įvyko šiame simpoziume.

Ar Septintasis Mokslo ir kūrybos simpoziumas atliko savo uždavinį? Bijočiau prognozuoti, nes neteko plačiau išsikalbėti šiuo reikalu su simpoziumo rengėjais. Manychiau, kad daugiau taip, negu ne.

Mes, užsieniečiai, geriau pamatėme ir supratome su kokiomis problemomis Lietuva turi kasdien gyventi, kas juos varžo, kokios galimybės ateityje ir kaip būtų galima efektingiausiai Lietuvai padėti. Iš kitos pusės, išėivija pateikė nemažą pluoštą įvairios informacijos, kurią, tikimės, Lietuvos mokslininkai bei kultūrininkai galės panaudoti. Nors šie žmonės turi daug gerų ir pasigėrėtinais stiprių bruožų, suprantama, sovietinė sistema per 50 metų vienaip ar kitaip paliko stiprų antspaudą provincializmo, netikrumo savimi bei ateitimi, ir komandinės valdymo sistemos galvoseną. Galvoju, kad išėivija, turinti platesnį akiratį bei vakarų pasaulyje įgytą patirtį, davė Lietuvos žmonėms šiek tiek geresnį pojūtį, kaip išeiti iš įprastų formų į nepriklausomos galvosenos bei laisvo pasirinkimo pasaulį, su kokiomis problemomis susiduriama ten atsiradus, kas daroma vakaruose skirtingai negu Lietuvoje, kokiomis kryptimis išėivijos lietuviai plėtojo meną, muziką, literatūrą, tyrė ir studijavo Lietuvos istoriją, ekonomiką, politiką ir t.t. Man atrodo, jog simpoziumas Lietuvoje suteikė galimybę Lietuvos žmonėms plačiau susipažinti su išėivijos moksliniais, dvasiniais bei kultūriniais pasiekimais ir suteikė progą šių žmonių įnašus pilniau įvertinti ir integruoti į lietuvių tautos mokslo ir kultūros istorijos lapus. Tikiuosi, kad išėivijos dalyvavimas šiame simpoziume, baisaus teroro ir prievartos akivaizdoje, parodė Lietuvos žmonėms, kad jie ne vieni kovoje už laisvę ir nepriklausomybę. Šis konventas tebūna tų tamprių ryšių sutvirtinimas ir tikėjimas šviesiu Lietuvos laisvės rytojumi.

KAUNO KULTŪROS IR ARCHITEKTŪROS PAMINKLŲ RESTAURACIJA

LAIMA KRIVICKIENĖ

PRPI Kauno skyriaus projektų vyr. architektė
(Nuotraukos autorės)

Senamiesčiai - senųjų Europos miestų puošmena. Tai miestų istorijos, architektūros, statybos vystymosi sintezė. Jeigu juose yra išlikusi senoji miesto planinė struktūra: gatvių tinklas, aikštės, užstatymo siluetas, atsiveriančios gatvių perspektyvos, tai tokie senamiesčiai turi nepakartojamą išliekamąją vertę.

Lietuvoje įdomiausi, geriausiai išsilaikę yra Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Kėdainių, Trakų senamiesčiai, kurie formavosi XIV-XIX amžiais ir iš esmės išsaugojo viduramžių miestų planinę struktūrą, kurią XX amžiaus antroje pusėje bandyta modernizuoti, bet dėl tam tikrų priežasčių, mūsų laimei, šie užmojai, daugeliu atvejų, nebuvo įgyvendinti.

Perkūno namas XVI-XVII amž. architektūrinis paminklas. Už jo kyla Jėzuitų bažnyčios bokštas, matosi paullstų buvusio vienuolyno pastatas

Lietuvoje yra priimti kultūros paminklų apsaugos įstatymai, kuriuos vydančios Kultūros ministerija,

paminklų apsaugos inspekcijos, esančios visuose didesniuose miestuose ir rajonuose, Paminklų restauravimo projektavimo institutas su filialais Kaune ir Klaipėdoje.

Paminklų apsaugos darbuotojai, institutuose dirbantys specialistai, restauracinės gamybinės dirbtuvės, atliekančios kultūros paminklų restauravimo darbus, yra ta bazė, kuri leidžia tikėti, kad mūsų tautos kultūros palikimas bus išsaugotas būsimoms kartoms. Architektūros paminklų tyrimo ir restauravimo darbai vykdomi daugiau kaip trys dešimtmečiai. Nedidelis skaičius entuziastų išaugo į gana dideles institucijas, bet restauracijos darbai vis tik vykdomi labai lėtai.

Paminklų restauravimo projektavimo instituto (PRPI) Kauno skyrius ir Kauno restauravimo dirbtuvės (KRD) visus darbus atlieka Kauno mieste ir jo apylinkėse. Pagrindinis dėmesys skiriamas patiemis vertingiausiems architektūros paminklams, esantiems Kauno senamiestyje, Kauno senamiesčio įtakos zonoje, Pažaislyje, Raudondvaryje.

Kaunas - vienas iš pagrindinių Lietuvos miestų, jau žiloje senovėje vaidinęs didelį vaidmenį, kaip gynybinis, prekybos, transporto, amatų ir kultūros centras. Įtempta XIII a. istorinė situacija, susijusi su kryžiuočių antpuoliais, sąlygojo pirmųjų gynybinių aptvarinio tipo mūro pilių atsiradimą. Kauno pilis - seniausias architektūros paminklas, kurio mūro sienose

galime atrasti ir baltiško mūro fragmentų, ir kai kurių gotikos elementų. Kauno pilies griuvėsiais atydziau buvo susidomėta 1930 m. Jau 1938 m. buvo vykdomi kai kurie tyrimai, o 1954 m. pradėdami išsamūs tyrimai bei konservavimo darbai, kurie tęsiasi dar ir dabar.

Piliavietės kultūriniai sluoksniai rodo, kad dabartinio Kauno užuomazga buvo ne pilis, bet dar prieš pilies atsiradimą čia gyvenusi bendruomenė, įsikūrusi patogioje geografinėje vietoje - prie Neries ir Nemuno upių, kuriomis buvo susisiekiama su tolimais kraštais ir svarbiausių sausumos kelių sankryžoje. Vėliau pastatyta pilis tik pagerino gyvenvietės augimo sąlygas. Po Žalgirio mūšio, pasibaigus kryžiuočių žygiams į Lietuvą, Kauno pilis netenka savo reikšmės, o miestas auga, stotasi, gražėja.

Kad Kaunas - didelis miestas su gražia pilimi, rašo 1414 m. per Lietuvą keliaęs Žilberas de Lanua. 1613 m. T. Makovskio graviūroje matome

mūrinį miestą su aukštais čerpių stogais, puošniais bažnyčių bokštais ir bokšteliais, didele pilimi, uostu.

Nuo Kauno pilies bokšto atsiveria Nemuno ir Neries upių santaka, kunigų seminarijos ansamblis, Šv. Jurgio bažnyčia.

Pirmosios bažnyčios Lietuvoje buvo gotikinės. 1468 m. Kaune įsikuria bernardinų vienuoliai ir 1471 m. prie Kauno pilies pradeda statyti bažnyčią ir vienuolyną. 1503 m. Bernardinų bažnyčios šv. Onos altoriui suteikiami atlydai. Pati bažnyčia daug kartų kentėjo nuo gaisrų, bet buvo atstatoma. Šiuo metu bažnyčios pastatas naudojamas sandėliui. Nors uždengtas naujas čerpių stogas, bet visi interjero elementai yra blogi, o kai kurie baigia sunykti, todėl būtina skubiai atlikti tyrimo -

Restauruotas gyvenamasis namas, atstatyta vidinio kiemo erdvė

restauravimo darbus.

Bernardinų ansambliui priklausė šv. Trejybės bažnyčia ir pastatai šalia jos. Bernardinų vienuolynas, gyvavęs apie 250 metų, buvo uždarytas 1864 m., o pastatai paskirti kunigų seminarijai. Šiuo metu kunigų seminarijos pastatai, esantys už aukštos mūro tvoros, yra restauruoti.

Vaikščiodami po Kauno senamiestį, jaučiamės tarsi būtumėm viduramžių mieste. Svarbiausiu tokio miesto elementu buvo prekyvietė. Čia vyko mainai, prekyba ir visas miesto visuomeninis gyvenimas. Turgaus aikštėje stovėjo Rotušė, o aplink - svarbiausi visuomeniniai, prekybiniai - gyvenamieji, gildijų pastatai.

Kauno Rotušės aikštės užstatymo charakteris, priklausomai nuo epochos dvasios, keitėsi, įgaudamas vis

naujesnius stilistinius bruožus.

PRPI Kauno skyriaus specialistai tyrimo darbus pradėjo 1966 m. Ištyrė visus pastatus, atidengė po tinku išlikusias gotiškas - renesansines formas, senąją pastatų plano struktūrą. Viduramžių miesto pastatai, dažniausiai siauru fasadu įsiremia į aikštę, vystydami į kvartalo gylį, sudaro siaurus, ilgus kiemus, į kuriuos įvažiuojama iš aikštės pusės. Jau restauruoti pastatai Nr. 2, 4, 6, 24, 28, 29 puošia Rotušės aikštę.

Kauno Rotušė - "Baltoji gulbė" (1 pav.) - pastatas, pasižymintis formų logika ir proporcijų grakštumu, turi liekamųjų gotikos - renesanso bruožų. 1966 m. prasidėjo Rotušės tyrimo ir projektavimo darbai. Pastatas restauruotas.

Rotušės rūsiuose įsikūrė vertinga Lietuvos keramikos ekspozicija, o pačioje Rotušėje - Kauno miesto santuokų rūmai.

XVI-XVII a. gyvenami, gildijų pastatai, Rotušė, Jėzuitų bažnyčios ir vienuolyno ansamblis, Šv. Trejybės bažnyčia ir bernardinų vienuolynas, Kauno Archikatedra Bazilika - šių pastatų susispietimas vienoje vietoje labai padidina vieningo Kauno Rotušės aikštės architektūros ansamblio vertę. Įdomios perspektyvos atsiveria, einant senamiesčio gatvėmis į Rotušės aikštę.

Kauno Rotušės aikštės kompozicija yra unikali Lietuvos urbanistikoje. Būdingas įvažiavimas į aikštę iš Vilniaus gatvės, kur Vilniaus ir Valančiaus gatvių bei aikštės šiauriniu pakraščiu einančių gatvių ašys yra perstumtos vienakitos atžvilgiu. Šių gatvių susikirtime stovi Archikatedra Bazilika - didžiausias gotiškas pastatas Lietuvoje - XV-XIX a. architektūros paminklas (2 pav.). Monumentali, sunkių proporcijų,

daug kentėjusi nuo gaisrų, daug kartų restauruota, savyje sukaupusi vertingų gotikos, baroko, neogotikos elementų. Puikus interjeras, meniniu architektūriniu požiūriu vertingi altoriai, vargonai.

Nuo Archikatedros Bazilikos, einant senąja Vilniaus gatve, iš abiejų jos pusių matome jau restauruotus gyvenamuosius namus Nr. 12, 20, 22. Šalia katedros - buvusi senoji klebonija - XVI-XVIII a. architektūros paminklas, unikalios kompozicijos pastatas. Fasadai, vertingi senieji frontonai pilnai restauruoti. Vykdomi interjero restauravimo darbai. Šis pastatas, ilgą laiką vadintas "Taverna Regia", instituto specialistams kėlė labai daug įdomių ir sudėtingų klausimų.

Jau XV a. pradžioje Kaune ant Nemuno kranto, prie

Kauno Rotušė – "Baltoji gulbė" (žvelgiant pro "Gildijos" duris). Už Rotušės vienaaukščiai pastatai –buv. paštas XVIII–XIX a. paminklas. Toliau dešinėje – kunigų seminarijos pastatai

miesto uosto, buvo pastatyta viena iš pirmųjų gotikinių Šv. Mergelės Marijos dangun ėmimo pranciškonų bažnyčia. Jos tyrimai parodė daugelį pastato griovimų ir perstatymų, tačiau kūrybingas tradicinių gotikos elementų panaudojimas, originali plano ir tūrio kompozicija leidžia taip vadinamą Vytauto bažnyčią priskirti prie ypač įdomių ir savitų viduramžių Lietuvos paminklų.

Šalia Vytauto bažnyčios stovi nepakartojamas pynių pynėm išpuoštas "Perkūno" namas (3 pav.). Architektūros kompozicija, meniškai darnios formos ir dekoras, rytinis frontonas - plytų skulptūros kūrinys (4 pav.) leidžia šį pastatą priskirti prie pačių geriausių Lietuvos gotikos pavyzdžių.

Pietinėje Kauno senamiesčio pusėje restauruoti Nemuno krantinės keturiolikto kvartalo gyvenamieji namai (XVI-XVIII a.) ir Kirchė (XVII-XVIII a.), kuriuose įsikūrė Vilniaus universiteto Kauno filialas, gyvenamasis namas Uosto gatvėje

Nr. 3 (XVI a.).

Senamiestis - tai šiuolaikinio miesto sudėtinė dalis, kur gyvenamą miesto funkciją ryškiai papildoma nauja - turizmo ir ekskursijų funkcija.

Dabartiniu metu, svarstant trečią Kauno senamiesčio regeneracijos projektą, ypač aštriai buvo keliami transporto apribojimo klausimai. Tiriant ir projektuojant siekiama surasti tokią senamiesčio regeneracijos formą, kuri leistų išsaugoti vertingus pastatus, sudaryti gyventojams normalias buitines sąlygas, numatyti naujos šiuolaikinės architektūros įjungimą į senąjį momentus. Šiuolaikinė architektūra istorinio užstatymo aplinkoje turi pratęsti architektūros istoriją, jautriai, be konflikto įsijungti į dominuojantį XVI-XVIII a. užstatymą, nepažeidžiant gatvių silueto ir tūrinės ritmikos. Posesijinė Kauno senamiesčio gatvių struktūra ir sudaro miesto urbanistinį lobyną, nubrėžia senamiesčio apsaugos rėmus.

APIE PAGALBĄ LIETUVAI

PETRAS ŠUMSKIS
Mechanikos inžinierius

Lietuvos problemų kamuolys auga nesulaikomai, tartum sniego gniūžtė riedėdama pakalnėn. Kas šias problemas turės likviduoti? Be abejo - Lietuvos žmonės. Bet ar pajėgs jie vieni tai padaryti? Duoti teigiamą atsakymą į šį klausimą tiesiog neįmanoma. Lietuvai reikalinga pagalba. Gramozdiška pagalba pinigais, vaistais ar kitokiomis materialinėmis gėrybėmis Lietuvai teikiama, ir už tai Lietuvos žmonės yra dėkingi savo tautiečiams, gyvenantiems užsienyje. Bet ar neatėjo laikas savęs paklausti: ar to pakanka? Tikriausiai daugelis jau dabar supranta, kad to nepakanka, tačiau gal ir jie ne visi žino, kokios pagalbos reikia ir kaip ją suteikti.

Lietuvoje vis dar svarbiausias yra hamletiškas klausimas: būti ar nebūti? Bet ateis diena, kai šitokio klausimo nebeliks, bet liks nesuskaičiuojama daugybė klausimų, nuo kurių sprendimo priklausys tolimasis Lietuvos likimas.

Pokario metais Lietuvoje vyko tam tikra technikos pažanga, buvo pastatyta nemažai naujų fabrikų, gamyklų,

---

..., reiktų padėti pastatyti Lietuvoje bent porą nepilnai įrengtų amerikietiško modelio gyvenamųjų namelių, ...

---

paruošta daug įvairių sričių inžinierių, technikų. Tačiau dėl įvairiausių aplinkybių ta pažanga nedavė Lietuvos žmonėms to, ką ji būtų galėjusi duoti kitomis aplinkybėmis. Be to, pastaraisiais metais techninė pažanga praktiškai nevyko, o ankstesniais metais įsigyti įrengimai paseno, susidėvėjo. Labai atsiliko nuo pasaulinio lygio pramonės technologija, o taip pat statybų technologija. Pagalba reikalinga kiekviename žingsnyje, visose ūkio bei ekonomikos srityse.

Kuo ir kaip galėtų prisidėti užsienyje gyvenantys lietuviai įvairių sričių specialistai, sprendžiant įvairias problemas? Kelių ir būdų tai padaryti galėtų būti įvairių. Čia norėtume pasidalinti mintimis apie vieną iš tokių būdų, kuris, mūsų nuomone, galėtų duoti nemaža naudos, o principas būtų toks: suteikti techninę pagalbą tose gyvenimo srityse, kuriose Lietuva galėtų pati persitvarkyti pačiu artimiausiu metu.

Viena iš tokių sričių - gyvenamųjų namų, ypač individualių, statyba. Kas lankėsi pastaraisiais metais Lietuvoje, negalėjo nepastebėti, kokia sunki padėtis su taip vadinamu gyvenamuoju plotu. Jeigu lygintume šią padėtį su atitinkama Jungtinėse Amerikos Valstybėse, nė kiek neperdėdami, galėtume tvirtinti, kad ji yra katastrofiška. Tiesa, kai kurie tautiečiai, grįžę iš Lietuvos, su pasitenkinimu pasakoja, kokių gražių namų esama Lietuvoje, kaip puikiai kai kurie lietuviai susitvarkę ir įsikūrę. Ir tai tikra tiesa, bet, deja, tik dalis tiesos.

Tiesą galima sužinoti tik susipažinus gerai su esama padėtimi ir atitinkamais statistikos duomenimis. Tuomet taptų aišku, kad didelė dalis žmonių ne tik kad neturi savo namo ar buto, bet ir šiaip padoraus kampo, verto žmogaus vardo. Ypatingai kebliai jaunimo padėtis, nes nėra praktinės galimybės turėti savo atskirą gyvenamą plotą.

Tokia padėtis yra todėl, kad daugelį metų vyko tik valstybinė gyvenamųjų namų statyba, o individualiai pasistatyti namą gaudavo leidimus ir turėjo galimybes tik labai nedaugelis žmonių. Vėliau buvo leista statyti ne visai mažus namelius taip vadinamuose kolektyviniuose soduose. Tačiau šie nameliai netinka pastoviam gyvenimui, juose nėra vandentiekio, kanalizacijos, dujų. Jiems pastatyti sunaudota labai daug įvairių statybinių medžiagų, o gyvenimo sąlygos nė truputį nepagerėjo.

Pataraisiais metais gyvenamųjų namų statybos padėtis formaliai labai pasikeitė: leista statyti individualius namus, net neribojant jų ploto, pradėti skirti individualioms statyboms sklypai. Tačiau visuotinai trūkstant prekių, tame skaičiuje ir statybinių medžiagų, tik labai nedaugelis ir dabar gali statyti namus.

Tokią padėtį dalinai nulemia ir techninės priežastys: pastatų konstrukcijos neracionalios, sienoms ir pertvaroms sunaudojama labai daug plytų, sunkūs, daugiausia gelžbetonio, perdengimai. Daugelį metų, praktiškai nuo pokario iki pastarųjų metų, stogai buvo dengiami taip vadinamu banguotu šiferiu, kuris gaminamas iš asbocemento. Jo ir taip labai trūkstant, neseniai buvo nustatyta, kad jo negalima naudoti dėl medicininių reikalavimų (gaminamas iš kancerogeninių medžiagų). Tad praktiškai nebėra medžiagų stogams dengti. Čerpių Lietuvoje pagaminama labai mažai, o skardą reikia labai brangiai pirkti.

Šiek tiek iš arčiau susipažinus su gyvenamųjų namų statybos technologija bei naudojamomis medžiagomis Amerikoje, į akis krinta eilė esminių skirtumų, lyginant su atitinkama padėtimi Lietuvoje: pertvaroms ir vidaus sienoms naudojamos lengvos industrinės medžiagos - gipso plokštės, perdengimai taip pat lengvi, daugiausia mediniai, stogai pradžioje uždengiami lengvomis klijuotos faneros plokštėmis (plywood), o po to įvairių formų ir spalvų asfaltinio popieriaus (fiberglass) lakštais. Dar galima būtų išvardinti daug ir taip esminių skirtumų: langų ir durų konstrukcija, stogų konstrukcijos, grindų dangos ir t.t. Labai skiriasi šildymo-vėsinimo, kanalizacijos sistemos. Amerikoje yra visos sąlygos statyti labai daug, greitai ir, palyginti, nebrangiai. Lietuvoje dar negreit bus galima pereiti prie tokios ar panašios gyvenamųjų namų statybos technologijos. Pagliau gali pasirodyti, kad ne viskas Lietuvai tinka. Tačiau aš manau, kad Lietuvos statybinių medžiagų specialistams, inžinieriams, statybininkams būtina pačiu artimiausiu metu susipažinti ir gerai išstudijuoti Amerikos gyvenamųjų namų statybos patyrimą. Tad tuo gali kilti klausimas - kaip tą padaryti? Be abejo, geriausia būtų atvažiuoti į Ameriką ir vietoje viską išstudijuoti. Bet tokios galimybės dėl įvairiausių priežasčių yra labai menkos.

Tad šiuo atveju kyla tokia mintis: ar negalėtų Amerikos (o gal ir kitų kraštų) lietuviai, atitinkamų sričių specialistai, padėti savo tautiečiams, kad jie galėtų Lietuvoje mokytis užsienio patyrimo. Kalbamu atveju, reiktų padėti pastatyti Lietuvoje bent porą nepilnai įrengtų amerikietiško modelio gyvenamųjų namelių, kuriuose būtų galima pamatyti visas plačiausiai naudojamas statybines medžiagas bei konstrukcijas. Čia taip pat galėtų būti įvairiausių Amerikoje gaminamų statybinių medžiagų pavyzdžiai su trumpais aprašymais, jas gaminančių firmų prospektais, jų adresais. Labai būtų naudinga turėti įvairiausių literatūros statybos bei įvairių statybos darbų atlikimo klausimais bibliotekėlę. Visa tai būtų savotiška mokykla Lietuvos specialistams. Čia taip pat galėtų būti demonstruojami specialūs videofilmai, skaitytų paskaitas iš užsienio atvykę specialistai.

Tokia mokykla duotų daugiapusę naudą, nes su atitinkamų firmų produkcija galėtų susipažinti ne tik Lietuvos, bet ir Pabaltijo bei kitų kraštų specialistai. Tai būtų savotiška reklama, kuri tikriausiai atvestų prie platesnių kontaktų užmezgimo ir net kontraktų sudarymo. Ši aplinkybė tikriausiai padėtų surasti sponsorius tokio, visumoje nelabai didelio ir brangaus, projekto įgyvendinimui.

Pasimokę Lietuvos specialistai jau artimiausiu metu galėtų bandyti pas save ką įdiegti. Pvz., Kėdainių chemijos kombinate yra milžiniški kiekiai nepanaudojamo gipso, iš kurio galima būtų gaminti gipso plokštes sienoms bei pertvarams. Gargždų statybinių medžiagų kombinate gaminamas, taip vadinamas rubosinis ruberoidas. Tai iš esmės ta pati medžiaga, kuri naudojama Amerikoje stogams dengti, tik be smėlio grūdėlių. Gal būt, kiek pertvarkius gamybos technologiją, čia būtų galima pradėti gaminti taip reikalingas medžiagas stogams dengti. Klaipėdos medienos medžiagų kombinate gaminamos aukštos kokybės drožlių plokštes ir klijuota fanera. Čia taip pat, matyt, nesunkiai galima būtų gaminti tokią fanerą, kokia naudojama Amerikos statybose. Alytaus namų statybos kombinate yra labai palankios galimybės gaminti įvairiausias medienos detales ir konstrukcijas individualių namų statybai. Prasidedantis privatizacijos procesas tikriausiai paskatins daugelį žmonių nukreipti savo galimybes ir sugebėjimus ir į statybų sritį.

Taigi siūlomo projekto įgyvendinimas duotų neabejotiną naudą. Tad ar neatsirastų Amerikos lietuvių tarpe žmonių, kurie imtųsi iniciatyvos įgyvendinti tokį projektą? Tai būtų labai konkreti ir reikalinga pagalba. Ateityje tokio projekto įgyvendinimas galėtų būti pavyzdžiu kitiems panašiams projektams.

Baigdamas noriu pasidalinti su skaitytojais dar viena mintimi. Esu tikras, kad Lietuvai norėtų ir galėtų padėti savo

žiniomis įvairiausių sričių specialistai, gyvenantys užsienio valstybėse. Visų pirma tai lietuviai arba lietuvių kilmės užsieniečiai, nors, be abejo, jokių apribojimų nėra ir kitataučiams. Tokių žmonių žiniomis ir pagalba bus galima efektyviai pasinaudoti tik tuomet, kai apie juos būtinos žinios bus sukauptos vienoje vietoje. Tokios žinios būtų: pavardė ir vardas, adresas, telefono ir fakso numeriai, kokios srities specialistas ir kokią pagalbą galėtų suteikti. Turint tokias žinias, reikalui esant, galima būtų greitai susisiekti su visais atitinkamais specialistais, aptarti su jais konkrečios pagalbos klausimus. Reikiamą informaciją priimti, atitinkamai paruošti ir perduoti

pakaktų dviejų žmonių, nedidelio kambarėlio su telefonu ir faksu. Vėliau būtų reikalingas kompiuteris duomenims laikyti ir panaudoti. Suprantama, kad tam reikėtų tam tikrų lėšų, bet tai taip pat būtų labai konkreti

Tad ar neatsirastų Amerikos lietuvių tarpe žmonių, kurie imtųsi iniciatyvos įgyvendinti tokį projektą?

ir reikalinga pagalba Lietuvai.

Neabejoju, kad žurnalo skaitytojais turi ir savų minčių, kaip suteikti pagalbą, tačiau tikiuosi, kad atsiras pritariančių ir čia išdėstytoms.

Tad siųskite redakcijai savo atsiliepimus, mintis, pasiūlymus. Tik sutelktomis pastangomis pasieksime geriausių rezultatų.

P. S. Kitas pasiūlymas.

Lietuvai atgavus nepriklausomybę, nuskamba raginimai siūlyti idėjas, kurias įgyvendinus Lietuva palaipsniui taptų "pasauline" valstybe. Todėl siūlau viso pasaulio lietuviams tokią idėją: Vilniuje įkurti specializuotą tarptautinių parodų ir mugių centrą. Šio straipsnio mintys galėtų būti tokios idėjos įgyvendinimo kukli pradžia. Tokios parodos bei mugės priviliotų įvairių valstybių biznierių, specialistus lankytis Lietuvoje, reklamuoti savo produkciją ir "know how", jose lankytųsi ir ieškotų naudingų kontaktų (ir kontraktų) ir visos Rytų Europos valstybių įvairių sluoksnių atstovai. Tai atneštų neabejotiną materialinės naudos, garsintų Lietuvos vardą pasaulyje. Manau, kad pirmiausia reiktų suorganizuoti žemės ūkio ir maisto pramonės technikos, tarptautinio turizmo vystymo parodas.

Apie autorių.

Petras Šumskis, inžinierius - mechanikas. 1965 metais baigė Kauno Politechnikos institutą (dabar - Technologijos universitetas). Dirbo įvairiose pareigose Vilniaus Baldų ir medžio apdirbimo, Statybos, Vietinės pramonės ministerijų organizacijose, įmonėse. Šiuo metu laikinai gyvena Chicagoje.

RASEINIAI - SENOJI ŽEMAIČIŲ SOSTINĖ

VYTAUTAS ČESLOVAS BAREVIČIUS
Žurnalistas

*Kaip puikūs slėniai sraunios Dubysos,
Miškais lyg rūta kalnai žaliuoja,
O po tuos kalnus sesutės visos
Graudžiai malonias dainas ringuoja.*

Maironis

Maironis - Dubysa - Raseiniai. Lietuvių poezijos ažuolas - nuostabus gamtos tvarinys - sena Lietuvos vietovė, senoji žemaičių sostinė, yra be galo susiję tarpusavyje, brangūs kiekvieno tautiečio širdžiai.

...Raseiniai - senas žemaičių miestas, išsidėstęs abipus Raseikos upelio. Iš vakarų ir šiaurės miestą supa Šlynos ir Vilkupio upeliai, pietryčiuose teka Prabauda, o kiek toliau banguoja Maironio apdainuotoji Dubysa.

Lietuvos istorijoje Raseiniams tenka žymi vieta, nes čia jau nuo seno gyvena lietuviai. Tiesa, tiesioginių rašytinių žinių apie Raseinius randama tik nuo XIII amžiaus. Pirmą kartą Raseinių vardas paminėtas 1253 m. liepos mėn., kada Lietuvos valdovas Mindaugas atidavė kryžiuočių ordiniui žymią Žemaitijos dalį, į kurią įėjo ir pusė Raseinių srities. Per tuos šimtmečius Raseinių žemę daug kartų plėšė ir degino.

XIV amžiaus pabaigoje Raseiniai yra buvę stambiu Žemaitijos centru. Tačiau pirmą kartą Raseinių miestietis minimas 1534 metais. 1551 metais nustatomas Raseinių miesto mokestis. 1581 metais čia įsteigiamas Lietuvos vyriausiasis tribunolas Žemaitijoje. Šiai įstaigai pasiūlyti Raseiniai, kaip svarbiausias žemaičių miestas ir Žemaitijos bajorų susirinkimo vieta.

Pirmoji Raseinių miesto parapijinė mokykla minima 1579 metais. Miesto istorijoje yra ir kitų svarbių datų, tačiau bene svarbiausia reikia laikyti 1792 m. kovo 20 d., kada Raseiniai gavo laisvojo miesto teises, patvirtinančias Magdeburgo miesto teises. Buvo patvirtintas miesto herbas, vaizduojantis lūšį (plėšrus kačių šeimos gyvulys) šuolyje.

...Graži ir turtinga Raseinių istorija, artinanti jo

gyventojus prie prasmingų jubiliejų. Tai istorija, menanti lietuvių tautos kovą už savo laisvę ir nepriklausomybę. Daug metų mes kentėjome, bet dabar vėl laisvi. 1990 m. kovo 11 d. Aktas dėl nepriklausomos valstybės atstatymo, pradėjo naują puslapį, į kurį bus įrašyti gražūs ir prasmingi darbai.

1933 metais Raseiniuose buvo atidengtas žymaus skulptoriaus Vinco Grybo didingas Žemaičio paminklas. Jame iškalti labai prasmingi žodžiai: "Amžiais budėjau ir vėl nepriklausomybę laimėjau". Žemaitis saugo Raseinių žemės žmonių darbą, simbolizuoja jų ryžtą.

Tokia Raseinių istorija, kurią žinodamas gali geriau suvokti ir įvertinti dabartį. Čia dar reikėtų pridurti, kad Raseiniai yra beveik pačiame Lietuvos viduryje, žemdirbių žemė. Raseiniai iki Antrojo pasaulinio karo buvo viena didžiausių Lietuvos apskričių ir jos centru. Dabar Raseiniai yra rajono centras, kurių Lietuvoje yra 44.

Pagrindinis verslas, kaip minėta, yra žemdirbystė. Rajone veikia 34 kolektyviniai ūkiai, 11 valstybinių ūkių. Pastaraisiais metais, kaip ir visoje Lietuvoje, pradėjo kurtis ūkininkai. Šiuo

Žurn. Vytautas Barevičius

metu daugiau kaip 100 naujų ūkininkų valdo du tūkstančius su viršum hektarų žemės. Maždaug dar tiek žmonių ruošiasi imti ir dirbti tėvų, senelių žemę, kuri pradėta grąžinti jos tikriesiems šeimininkams. Lietuvos kaimas, nuniokotas per 50 sovietinės okupacijos metų, dabar vėl stovi kryžkelėje. Procesas, matyt, bus ilgas ir nelengvas, nes ūkininkų kūrimosi pradžia gana sudėtinga. Nėra nedidelės technikos žemei įdirbti, trūksta medžiagos statyboms. Kol kas dar nėra sureguliuotos produkcijos supirkimo kainos, kurios skatintų didinti gamybą. Aišku viena, kad kolūkiai ir valstybiniai ūkiai, įkurti per prievartą prieš 40 su viršum metų ir visai nepateisinę savęs, atgyvens ir išnyks. Jų vietoje gali kurtis akcinės bendrovės, kooperatyvai,

didelės fermos ir panašiai. Tokių reformų metu žemės ūkio produkcijos gamyba nedidėja, o mažėja, bet tai yra laikinas reiškinys, ir Lietuvos žemės ūkis vėl atgaus prarastas pozicijas.

Raseiniuose, iš esmės žemės ūkio krašte, yra ir šiek tiek pramonės. Jos plėsti nėra galimybių todėl, kad nuo miesto tūk už 15 km yra geležinkelis, stokoja vandens. Mieste ir rajone įsikūręs siuvimo įmonių susivienijimas su savo filialais Klaipėdoje, Šilutėje ir kituose miestuose. Siuvamos kelnės, striukės. Produkcija daugiausiai realizuojama Rytų rinkoje. Veikia gelžbetonio konstrukcijų gamykla, dvi plytinės, sviesto gamykla, trys didelės statybos organizacijos, valstybinės melioracijos, transporto įmonės. Prasideda nedidelių privačių įmonių kūrimasis. Bet tai kol kas pirmi nedrąsūs žingsniai. Sumanūs žmonės, linkę į biznį, laukia galutinio privatizacijos

Žemaičio paminklas Raseiniuose. Užrašas: Amžiais budėjau ir vėl nepriklausomybę laimėjau. Skulptorius V. Grybas, 1934 m.

įstatymo, kurio kūrimas ir priėmimas užsitęsė dėl visiems suprantamų priežasčių.

Raseiniai buvo tas nelaimės miestas, kuris bene labiausiai Lietuvoje nukentėjo per Antrąjį pasaulinį karą, ypač 1944 metais. Du mėnesius (nuo 1944 m. rugpjūčio 6 iki 1944 m. spalio 8 d.) ties Raseiniais stovėjo fronto linija. Miestas dėl savo strateginės padėties (daug kelių) ėjo septynis kartus iš rankų į rankas. Per tuos du mėnesius buvo sugriauta 95% visų miesto pastatų, išardytos gatvės. Visur riogsojo griuvėsiai. Žmonės po karo gyveno žeminėse.

Po karo miestas palengva atsistatė ir dabar jame jau gyvena daugiau gyventojų negu iki karo: tada jų buvo 11,000, o dabar - 16,000. Dabar mieste yra trys vidurinės mokyklos (gimnazijos), žemės ūkio, muzikos, sporto, prekybos mokyklos, 250 vietų ligoninė, kultūros namai, krašto istorijos muziejus ir kt.

Raseinių rajono teritorijoje dabar yra du miestai - Raseiniai ir Ariogala, 11 apylinkių, tarp kurių yra ir garsioji Šiluva su savo nuostabios architektūros bažnyčia ir koplyčia, tyru pušynų oru, šilinių atlaidais, į kuriuos kiekvienų metų

rugsėjo 8-15 d. suplaukia šimtai tūkstančių maldininkų iš visos Lietuvos ir netgi užsienio. Anksčiau valdžia tai draudė, dabar maldininkams nesudaromos jokios kliūtys, atvirksčiai, jais visokeriopai rūpinamasi.

1990 m. kovo 24 d. Raseiniuose, kaip ir visoje Lietuvoje, įvyko rinkimai į vietines savivaldybes. Po daugelio metų tai buvo tikrai demokratiški rinkimai, kuriuose žmonės galėjo kelti ir rinkti savo kandidatus. Savo valią rinkimų metu išreiškė daugiau kaip 80% visų rinkėjų.

Į rajono savivaldybės Tarybą - aukščiausiąjį rajono valdymo organą - išrinkti 59 deputatai. Ši Taryba priima visus svarbiausius sprendimus, privalomus rajono gyventojams, vykdomajai valdžiai - rajono valdybai ir valdytojui, abiejų miestų savivaldybių Taryboms ir jų merams, apylinkių Taryboms ir jų viršaičiams. Deputatų sesijos vyksta kas mėnesį, kai kada plenariniai posėdžiai trunka dvi ir daugiau dienų. Visi sprendimai priimami balsavimo tvarka, išklausomos deputatų ar jų grupių nuomonės. Frakcijų rajono Taryboje nėra, tačiau diskutuojama labai aktyviai, kartais karštai.

Pirmoje rajono Tarybos sesijoje 1990 m. balandžio mėn. buvo išrinktas Tarybos pirmininkas. Balsų dauguma iš dviejų kandidatų juo tapo 38 metų inžinierius, Lietuvos žemės ūkio akademijos absolventas Stasys Liatukas, iki tol dirbęs Viduklės valstybinio paukštyno direktoriumi. Jo pavaduotoju buvo išrinktas 47 metų amžiaus teisininkas Henrikas Norvaiša.

Rajono valdyba yra pavaldi vykdomoji valdžia, atsiskaitanti rajono Tarybai, jos prezidiumui, kurį sudaro 11 žmonių, ir Tarybos sesijai. Raseinių rajono valdytoju deputatai patvirtino 32 metų inžinierius, Kauno Politechnikos instituto auklėtinį Juozą Rakauską, kuris kelerius metus buvo dirbęs įvairiose pramonės įmonėse Šiauliuose ir Klaipėdoje, o paskutiniu metu - Betygalos kolūkio pirmininku.

Rajono Tarybos pirmininkas ir rajono valdytojas nepriklauso jokiai partijai ar judėjimui. Tarp kita ko, Raseiniuose šiuo metu veikia krikščionių demokratų, socialdemokratų, demokratinės darbo partijos (buv. LKP) organizacijos, daug kitų organizacijų.

Raseinių miesto savivaldybėje yra 18 deputatų. Savivaldybės Tarybos pirmininke yra išrinkta teisininkė Lionė Užabalienė, o miesto meru dirba Vilniaus inžinerinio statybos instituto absolventas Rimas Urbonas. Ariogalos miesto savivaldybėje yra 12 deputatų, o apylinkių Tarybose nuo 7 iki 10, priklausomai nuo rinkėjų skaičiaus.

Ar žmonės patenkinti nauja valdžia, kurią patys demokratiškai išrinko? Atsakyti, matyt, vienareikšmiai negalima. Patenkinti todėl, kad turėjo galimybę į valdžią siūlyti ir rinkti tuos, kurie, jų manymu, galės geriausiai atstovauti ir ginti jų interesus. Kaip ir visada, deputatai nevykdo visų duotų pažadų, kartais ne iš blogos valios, o dėl objektyvių priežasčių. Tačiau rinkėjai yra reiklūs ir nenori pažadų pamiršti. Yra nepatenkintų. Viena tų priežasčių, matyt, bus ta, kad dauguma svarbiausių postų naujoje valdžioje atiteko žmonėms, kilusiems iš kitur, ir raseiniškiai linkę manyti, kad jiems ne itin rūpi Raseinių reikalai. Kita didelė bėda yra ta, kad labai skurdus

Stogastulpis "Atgimimas", autoriai liaudies meistras J. Dzvėga ir K. Smilgevičius, 1989 m. Slabados kalmas

rajono biudžetas, kuris dar nėra suformuotas iki galo. Nėra realių galimybių skirti daugiau lėšų socialiniams klausimams. Trečia, bene svarbiausia dingstis bus ta, kad Raseiniuose, kaip apskritai Lietuvoje, sunki ekonominė padėtis, visko be galo ir krašto trūksta, nėra pakankamai būtinausių dalykų: maisto, pramoninių prekių. Tokia padėtis labai skaudina žmones, bet jie tiki, kad laisva tapusi Lietuva sugebės per trumpą laiką išsikaupti iš šios sunkios būklės. Daug vilčių siejama su laisva rinka, privatizacijos įstatymu, žemės ūkio reforma ir kitais svarbiais Lietuvos parlamento ir vyriausybės aktais.

...Raseiniai, prieš dvejus metus pasistatė naują stadioną, hipodromą, pereinamųjų metų vasarą laukė daug svečių. Raseinių hipodrome, kuriame jau du kartus vyko stambios tarptautinės jėgų varžybos, pernai susitiko IV Pasaulio lietuvių jaunimo sporto žaidynių jėgų varžybų dalyviai. Dar praėjusiais metais sudaryta organizacinė komisija darė viską, kad mūsų tėvynainiai, atvykę iš viso pasaulio, išsivežtų iš Raseinių pačius geriausius įspūdžius. Tikėjo, jog tarp jėgų varžybų dalyvių ir žiūrovų bus nemažas Chicagos lietuvių būrys.

Viešėdamas JAV ir išvykdamas iš svetingos ir nuostabios šalies, nesakau "sudiev", aš sakau Jums, brangūs tautiečiai, "iki greito pasimatymo".

Laimės Jums, stiprybės, išstvermės ir daug lietuviškumo!

Apie autorių:

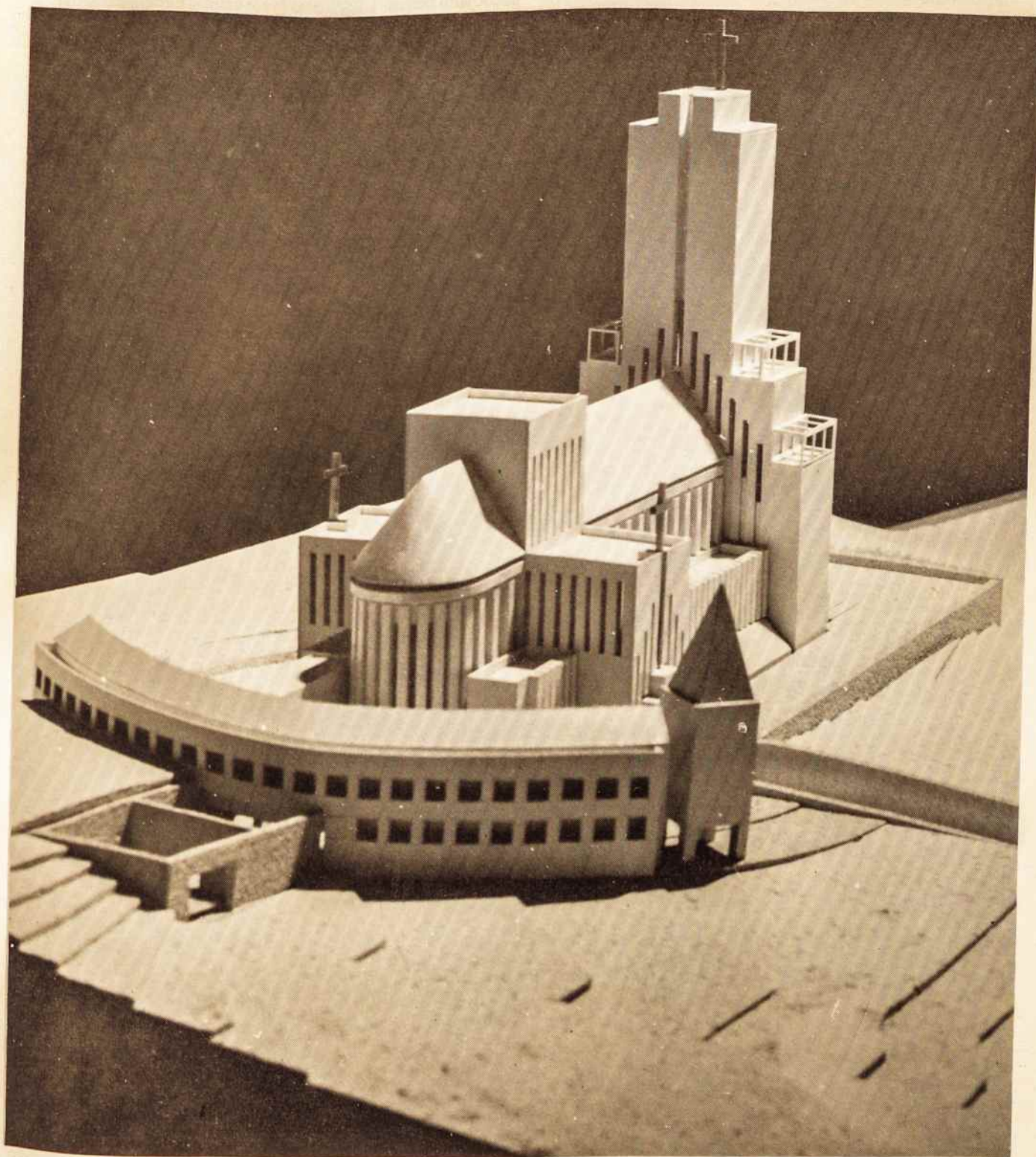
Vytautas Česlovas Barevičius yra Raseinių rajono nepriklausomo laikraščio *Naujas rytas* ats. sekretorius. Gyvena adresu: Lietuva, 234400, Raseiniai, Dubysos gatvė, namo Nr. 16, butas 4. 1991 metais viešėjo savo brolio Jono Bario kvietimu. Atvyko į JAV kartu su savo žmona Janina Barevičiene.

Ieškomas sponsorius

Lietuvis architektas, baigęs Vilniaus Technikos universitetą 1982 metais ir dabar dirbąs savo profesijoje Vilniuje, norėtų atvykti į JAV, susipažinti su šio krašto statybine technika, stažuodamasis pas žymensnį lietuvių ar amerikietį architektą. Jei kas nors galėtų sudaryti šiam architektui atvykimo ir stažuotės sąlygas, gali kreiptis į *Technikos Žodžio* redakciją.

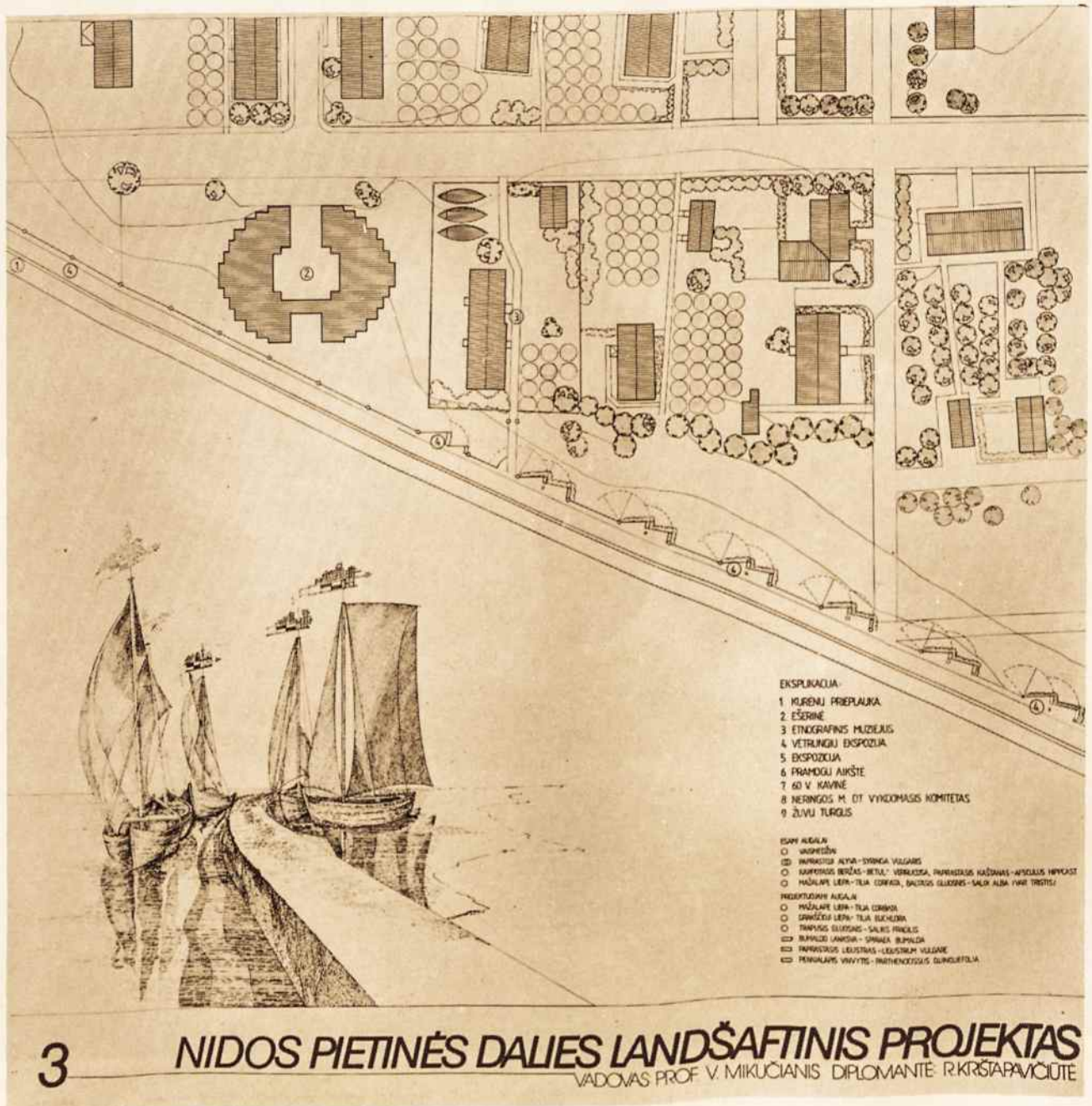
Marijos krikščionių pagalbos bažnyčia Alytuje.
Konkursinio projekto maketas – užpakalinis fasadas.
Pirmos premijos laimėtojai architektai Kęstutis Kisielius, Kęstutis Pempė ir Gytis Ramunis

VĒTRUNGIŲ EKSPOZICIJA NIDOJE

Arch. Rolanda Krištapavičiūtė

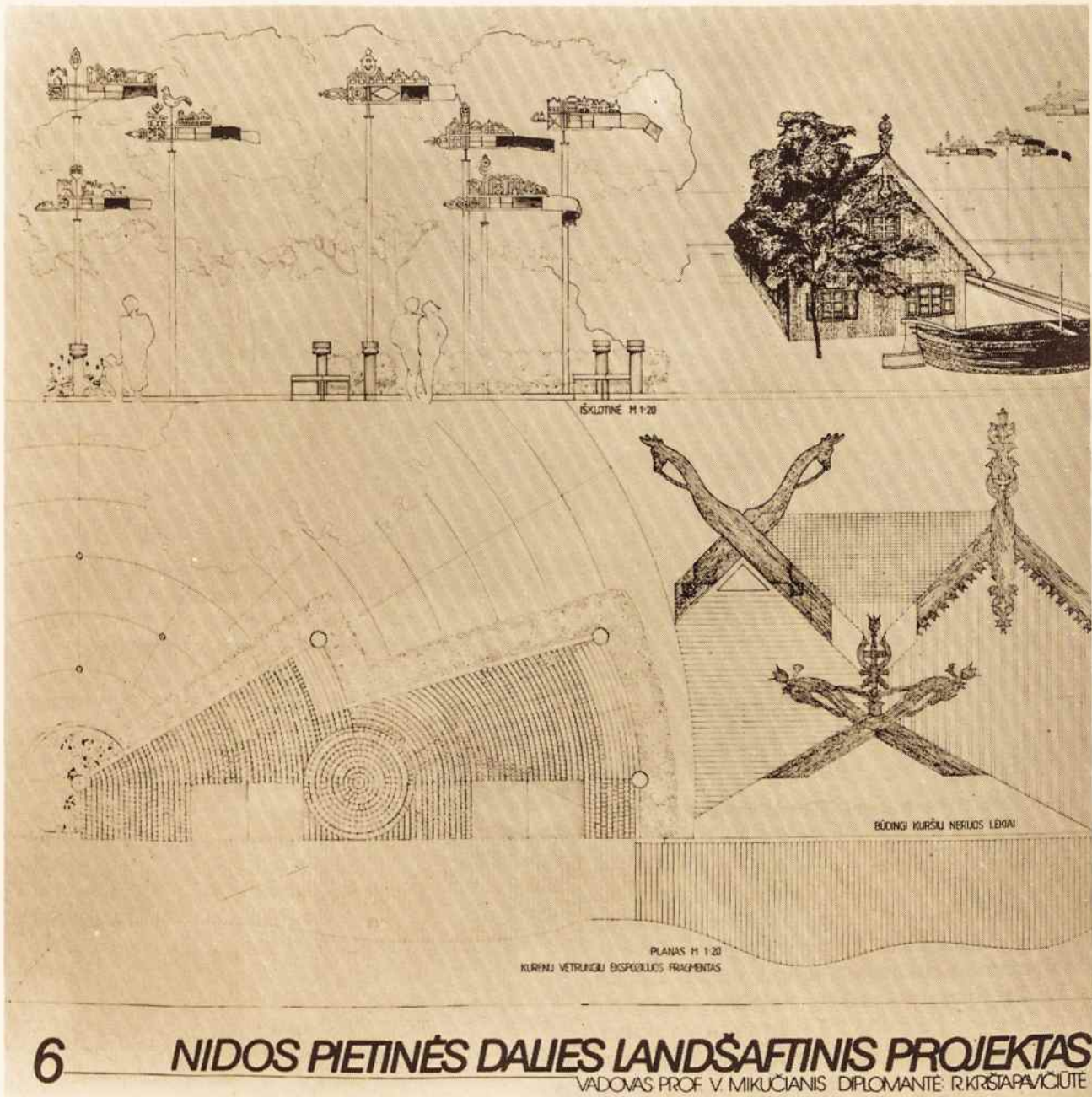
Kuršių nerijos liaudies architektūra labai savita mažąja architektūra: ypatingai originalūs antkapiniai paminklai-kriškštai (eksploatuojami Nidos kapinėse) ir vėtrungės. Iki 1856 metų žvejų laivus - kūrinius galima sutikti Kuršių mariose. Iš vėtrungių galima buvo paskaityti informaciją, iš

kurio žvejų kaimo laivas yra atplaukęs. Vėtrungėse buvo naudojami herbai. Kiekvienas žvejų kaimas turėjo savo herbą, kuris reiškė, pvz. "Aš iš Nidos". Taip pat vėtrungė - tai informacija apie laivo savininką. Kiekvienas laivas turėjo savo vėtrungę. Joje pateikiama informacija: ar turtingas žvejas - kiek jis turi namų, ūkinių pastatų, kiek gyvulių, o apie šeimą - kiek šeimoje yra vaikų, dukrų ir sūnų, kiek jų sukūrę savo šeimas ir dar - kuo žvejas domėjosi, ką jisai mėgo.

Iki mūsų dienų išliko tik labai nežymi dalis vėtrungių originalų. Tačiau išlikę vėtrungių tikslūs apmatavimai ir brėžiniai. Savo projekte siūlau padaryti tikslias vėtrungių kopijas ir sudaryti pastovią ekspoziciją po atviru dangumi. Tai būdingas kraštovaizdžio elementas. Ekspoziciją sudarytų 120 vėtrungių, tai Kuršių nerijos, kito marių ir kito marių kranto kaimelių vėtrungės. Siūloma vėtrungių ekspozicija prasideda aikštėje, projektuojamoje galerijoje. Tai vėtrungių simtolicas ir

istorijos trumpas paaiškinimas. Vėtrungių ekspozicija prasideda kito marių kranto vėtrungėmis, marių pakrante tęsiama ekspozicija - Kuršių nerijos kaimelių Kpgalio, Juodkrantės, Pervalkos, Praeilos, Nidos, Nidos-Purvynės, Pilkopės, Rasytės, Šarkuvos vėtrungėmis. Eksponuojamų vėtrungių intervalas 50 m. Greta vėtrungių įrengiamos poilsio zonos - suolai, šviestuvai. Ekspozicija tęsiama iki Žvejo sodybos - muziejaus. Ekspozicija užbaigiama kurėnų prieplauka.

6

NIDOS PIETINĖS DALIES LANDŠAFTINIS PROJEKTAS

VADOVAS PROF. V. MIKUČIANIS DIPLOMANTE R. KRŠTAPAVIČIUTE

VIEŠNAGĖS LIETUVOJE DALINIAI ISPŪDŽIAI

Besilankydamas Lietuvoje 1990 m. spalio ir lapkričio mėn., Vincu Dineikos dėka turėjau progos aplankyti Palangoje įsteigtą Karolio Dineikos sveikatos institutą - Palangos gražiausiame parke. Mankštos ir sveikatos sezonas medikų priežiūroje tęsiasi po dvi savaites, kur darbavosi nuo 1 iki 15 ir nuo 15 iki 30 instruktorių. Maitintasi sveiku valgiu, paruoštu specialios virtuvės. Po rytmetinės mankštos visi be išimties nuo 18 iki 80 metų amžiaus maudosi jūroje. Man buvo vėsu, einant jūros pakrante, apsivilkus šiltais drabužiais, o jie nardė, kaip ruoniai jūroje.

Teko ragauti specialaus pusryčių ir pietų sveiko maisto, kuris kiekvieną dieną skirtingai paruoštas. Dominavo įvairūs vaisiai ir specialūs pyragaičiai. Man buvo įdomu išgirsti kursantų pasisakymus per uždaramąjį banketą. Iš dviejų šimtų dalyvių nei vienas nesiskunė, visi buvo laimingi atvykę į šią mokyklą, pagiję nuo visokių fizinių bei dvasinių negalavimų. Šio vakaro pasilinksminimo renginyje dalyvavo ir Sveikatos ministerijos atstovė. Kas norėtų sveikai fiziniai ir dvasiniai pailsėti, siūlau įsitinkti, kad, praleidę nebrangiai atostogas gražiam Palangos kurorte, nesigailėsite. Adresas: Lietuva, 235720 Palanga, Dariaus ir Girėno No. 20, Lietuvos Sveikatos Sąjunga. Telefonas: 53808 ir Vilniuje 652010.

Arch. Edm. Arbas Raganų kalne, Juodkrantėje

Kitą dieną pro Klaipėdą, kur Lenino aikštėje "geradario ir išvaduotojo" Lenino paminklą saugojo keturi šarvuoti sovietiniai tankai, važiuojome į Neringą. Sustojome Juodkrantėje ir apžiūrėjome Raganų kalną. Ėjome miškingais ir kalnuotais takais, kur properšose ir takų susikryžavimuose mažas aikšteles puošia liaudies įvairiausios medinės skulptūros. Grožėjas skulptūrų įvairovė, jų tematika ir Lietuvos liaudies meistrų genialumu. Tokio grožio jokiam pasaulio krašte nerastite. Pakeliui į Nidą trumpai sustojome gintaro apdirbimo įmonėje, o taip pat ir pakelės miesteliuose. Nida gražiai tvarkomas pajūrio žvejų kurortinis miestas. Bevaikštinėjant po Nidą,

atkreipiau dėmesį prie miesto rotušės milžiniškoj vitrinoj iškabintas vėtrungių kompozicijas. Tai architektės Rolandos Kristapavičiūtės diplominis darbas. Miestas pavedė architektėi bekitių ir vėtrungių projektą įgyvendinti Nidoje. Teko susipažinti su šia kuklia, gabilia jauna architektė ir su jos pagarsėjusiu broliu architektu Ričardu Kristapavičium, Ignalinos bažnyčios (su Vincu Dineika) konkursinio projekto laimėtoju. Bažnyčia jau pradėta statyti. Jis taip pat paruošė saulės laikrodžio projektą, kuris jau pradėtas statyti ant aukščiausios kopos Nidoje. Negalima nepaminti Vilniuje, Viršuliškių gyv. rajone, Palaimintojo Jurgio Matulaičio bažnyčios, kurios projekto autoriai yra architektai Ričardas Kristapavičius, Gintas Aperavičius, Vytautas Balčiūnas, Gediminas Baravykas.

Tai tokie mano daliniai įspūdžiai šį kartą.

Edm. Arbas

Lietuvos liaudies meistrų sukurtos skulptūrinės puošmenos Raganų kalne, Juodkrantėje

DIPL. INŽ. ALGIRDAS IDIKA

75 metų amžiaus deimantinė sukaktis

A. Idika gimė 1916 m. birželio 2 d. Kybartų mieste, Vilkaviškio apskrityje. Jo tėvai buvo ūkininkai Antanina Čemarkaitė ir Ignas Idikai.

Pradžios ir vidurinių mokslų ėjo Kybartuose ir Vilkaviškyje. 1944 metais Vytauto Didžiojo universitete Kaune įgijo elektrotechnikos inžinieriaus, telekomunikacijų specialybės diplomą. Studijuodamas priklausė "Plieno" korp. Baigęs Karo mokyklą, 1937 metais išėjo į kariuomenės atsargą jaun. ltn. laipsniu. 1940 metais vedė Lidiją Maciūnaite ir gyveno Kaune iki 1944 metų. Artinantis antrajai Sovietų okupacijai, pasitraukė su šeima į Vokietiją ir apsigyveno netoli Schongau miestelio, Bavarijoje. Dirbo lentpjūvėje, kaip "Hilfsschreiner" - meisterio pagalbininkas.

Karui pasibaigus, buvo amerikiečių repatrijuojamas per prievartą į "tėvynę". Visa šeima, kartu su kitais pabėgėliais latviais, buvo pakrauti į traukinio gyvulinius vagonus, užrakinti ir vežami į Sovietų sąjungą. Kas pasipriešino, gavo su automato buože į sprandą ir jėga buvo įgrūsti į vagoną išvežimui. Pakeliui traukiniui sustojus, tris kartus bandė pabėgti, bet vis buvo pagautas ir jėga, su keismais grąžintas atgal į vagoną. Muencheno stotyje, traukiniui ilgiau sustojus, pavyko pabėgti. Džiaugsmas buvo trumpas, nes amerikiečių MP (Military Police) surado ir visus nugabeno į pereinamąją stovyklą Muencheno priemiestyje, nes traukinys jau buvo išėjęs. Pereinamoji stovykla buvo vokiečių kareivinėse (Freimann Kaserne), kurias amerikiečių kareiviai stipriai saugojo: išeiti į miestą nebuvo leidžiama. Po kelių dienų, padedant Lietuvos sąjungos pirmininkui dr. Kalvaičiui, pavyko iš stovyklos išsilaisvinti. Apsigyveno Muenchene lietuvių pabėgėlių stovykoje. Vėliau persikėlė į Pabaltiečių stovyklą Kempteno mieste, Bavarijoje. Čia ėjo dviejų kursų lektorius ir vedėjo pareigas. Dėstė elektros instaliacijos kursą ir radijo techniką lietuviams ir atskirai - latviams bei estams. Priklausė Lietuvos inžinierių sąjungai ir bendradarbiavo Sąjungos organe *Technikos kelias*.

1948 metų pabaigoje emigravo į Braziliją ir apsigyveno Sao Paulo mieste. Dirbo elektronikos įmonėse kaip inžinierius, eidamas įvairias pareigas, o paskutinėje tarnybos vietoje, olandų

"Philips" kompanijoje, buvo radijo ir audio inžinerijos grupės viršininku. Į pensiją išėjo 1979 metais.

Be pagrindinių pareigų pramonėje, Sao Paulo mieste dėstė Mackenzie universitete elektroniką - tranzistorių kursą. Be to darbavosi "Santos Dumont" fundacijos tyrinėjimų grupėje - elektroninė instrumentacija aviacijoje. Buvo tos tyrimų grupės vedėju.

Profesinių mokslų institute Sao Paulo mieste lankė ir baigė du pasitobulinimo kursus: "Vadovavimo technika industrijoje" ir "Mažų įmonių organizavimas ir administravimas".

Laisvalaikiu operavo savo nuosavą radijo mėgėjo siųstuvą su šaukiniu PY2LV. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo taip pat registruotas radijo mėgėjas ir operavo savo paties sumontuotą radijo siųstuvą su šaukiniu LY1BQ.

Dipl. inž. Algirdas Idika

Brazilijoje išgyveno 41 metus. Visą laiką dirbo savo specialybėje ir reiškėsi visuomeninėje veikloje. Priklausė Lietuvių sąjungai Brazilijoje (kurį laiką valdybos narys), Lietuvių bendruomenei, Pietų Amerikos lietuvių kongresų organizaciniam komitetui ir Kultūros draugijai (vicepirmininkas). Sao Paulo mieste 1974 m. lapkričio 22 d. įsteigė PLIAS - Pasaulio lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Brazilijos skyrių ir buvo šio skyriaus pirmininku.

A. Idika yra parašęs daugiau negu 40 straipsnių Brazilijos žurnaluose įvairiais elektronikos klausimais. Elektronikos industrijai suprojektavo daug įvairių aparatų.

Prieš dvejus metus A. Idika persikėlė į JAV nuolatiniam apsigyvenimui. Čia gyvena dukterys Vidutė ir Milda. Vidutė Idikaitė ištekėjo už Kazio Totoraičio, elektrotechnikos inžinieriaus, gyvena Springfield, Illinois. Milda Idikaitė ištekėjo už architekto Eugenijaus Pauliaus, gyvena Palatine, Illinois. Dabar Idika gyvena savo namuose Floridoje. Adresas: 200 - 46th Ave., St. Petersburg Beach, FL 33706. Telefonas: (813) 367-8543.

A. Idika yra registruotas radijo mėgėjas, operuoja nuosavą radijo siųstuvą su šaukiniu: W4/PY2LV, palaiko radijo ryšį su kitais radijo mėgėjais Lietuvoje, JAV, Kanadoje, Vokietijoje, Anglijoje, Bolivijoje ir kituose pasaulio kraštuose. Belankydamas dukras, A. Idika laikas nuo laiko apsilanko ir lietuviškoje Chicagoje.

Algirdas A. Didžiulis

PATIKSLINIMAI

Inžinieriai skaitę pranešimus Lietuvoje per VII Mokslo ir kūrybos simpoziumą. Jie buvo praleisti Technikos Žodyje (išleistame Lietuvoje) 1991 m. Nr. 4, psl. 8.

Edmundas Arbas-Arbačiauskas.

Pranešimas - Tautiniai elementai architektūroje ir ateinančio šimtmečio futuristinė architektūra.

Edmundas Arbas A.I.A. & Associates - privati praktika nuo 1969 Los Angeles, California. Prieš tai dirbo architektūros projektavimo bendrovėse: Edward Durell Stone, Danniell-Mann-Johnson and Mendenhall ir Eero Saarinen, Bloomfield Hills, Michigan.

Architektūrą studijavo Vienos universitete, Austrijoje ir Stuttgarte, Vokietijoje. Baigė Lawrence universitetą, Michigan, JAV. Registruotas architektas Michigano ir Californijos valstijose ir National Council, NCARB. Įvertinimai - pirmosios premijos: Ekonomiškų namų konkurse, California; Lietuvių ambasados projektas Brazilijos sostinėje; lietuviško stiliaus

vasarnamio projektas; paminklo projektas, Adelaidė, Australija; PLIAS/ALIAS ženkliuko projektas; Amerikos paviljonas pasaulinei New Yorko parodai - trečioji premija.

Priklauso American Institute of Architects - AIA, PLIAS/ALIAS ir daugeliui lietuviškų organizacijų. Atžymėtas Who's Who in California (1981), Encyclopedia Lituanica (1970), Lietuvių enciklopedija (1969), Who's Who in the West (1967-68) ir Dictionary of International Biography, London S.W.I., England (1967).

Adresas: 306 22nd Street, Santa Monica, CA 90402, USA.

Keistutis P. Devenis

Pranešimas - Vandens užterštumo kontrolė JAV ir galimybės ją panaudoti Lietuvoje.

Keistutis Devenis gimė 1928 m. JAV. Gyveno 1929-1939 m. Lietuvoje. Studijavo civilinę inžineriją Yale universitete, kur gavo BE laipsnį 1948 m. Aukštesnius laipsnius įsigijo MIT, Cambridge - MS 1950 m. ir CE 1956 m. Dirbo Maguire bendrovės Bostone Ekologijos skyriaus viršininku, buvo tos firmos senior viceprezidentas. Laikinais pasitraukęs iš tarnybos, liko tos pačios bendrovės konsultantu, kol 1988 m. grįžo į Maguire firmą dirbti naujam projektui, kurio tikslas yra apšvarinti Bostono įlanką. Parašęs daug techniškų straipsnių apie ekologiją, hidrauliką, už kuriuos gavo keletą premijų.

Jurgis Gimbutas

Pranešimas - Skanseno muziejai Vakaruose ir Lietuvoje.

Jurgis Gimbutas yra dipl. statybos inžinierius. 1941 m. baigė Vytauto Didžiojo universitetą Kaune, 1948 m. - Stuttgart Technische Hochschule Vokietijoje įsigijo inžinieriaus daktaro laipsnį. 1941-1944 m. dėstė VDU Statybos fakultete Kaune (vyr. asist.) ir 1946-1947 m. UNRRA tarptautiniame universitete Muenchene. 1949-1983 m. dirbo Bostone inž. konsultantų firmoje Fay-Spoffor & Thorndike (nuo 1967 m. dalininkas). Lituanistikos instituto pirmininkas 1973-1978 m. ALIAS, Akademikų skautų sąjūdžio ir American Society of Civil Engineers (fellow) narys. Keturių knygų ir daugiau kaip 30 mokslinių straipsnių autorius, Lietuvių enciklopedijos redaktorius. Tyrinėjimų sritis - tradicinė kaimų architektūra.

Antanas Girnius

Pranešimas - Satelitų geodezija

Antanas Girnius gimė 1921 m. Lietuvoje. Aukštesniąją kultūrtechnikos ir geodezijos mokyklą baigė 1943 m. Žemės tvarkymo departamente prie Baltijos trianguliacijos darbų dirbo 1943-1944 m. Po Antrojo pasaulinio karo, IRO remiamas, 1950 m. baigė Bonnos universitetą (Dip. Ing.). Registruotas inžinierius Massachusetts valstijoje. Matematikas-geodezininkas Smithsonian Astrophysical Observatory, Cambridge, MA 1961-1978. Nuo 1979 m. projektuotojas Stone & Webster Engineering Corporation Boston, MA. Priklauso American Geophysical Union, American Society of Photogrammetry, American Congress Surveying & Mapping, ALIAS, LKMA ir Lituanistikos institutui. Straipsniai spausdinti *Lietuvių Enciklopedijoje*, *Technikos Žodyje* ir *Aiduose*.

Prof. dr. Rimas Vaičaitis atsiuntė redakcijai laišką, patikslindamas Lietuvoje išleisto "Technikos Žodžio", 1991 m. Nr. 4., psl. 7 neteisingus faktus. Čia ištisai spausdiname Vaičaičio laišką, rašytą 1992 m. sausio 7 d.

Gerbiamas redaktorium,

Pirmiausiai noriu padėkoti už straipsnį apie mane *Technikos Žodyje*. Čia pateikti faktai yra neteisingi ir man sunku suprasti, kodėl tai atsitiko.

1. Mano pirmas vardas yra RIMAS, o ne Rimvydas (*Mokslas ir Technika* padarė tą pačią klaidą).
2. Aš jokios premijos Kauno Technologijos universitete nepaskyriau, tik įsteigiau kasmetinę stipendiją gabiam studentui ar studentei mechanikos srityje tęsti studijas, siekiant magistro ar doktorato laipsnių.
3. Stipendija skirta 1991-1992 m. buvo 10,000 rublių (ne 10,000 dolerių), tai yra tik apie 325 dol. *Technikos Žodis* sumaišė rublius su doleriais. Būtų visiškai neprasmiška steigti didelės sumos premiją vienam žmogui, viename universitete.

Kadangi dabar Lietuvoje ir Lietuvos universitetuose yra rimta krizė (gambiausi studentai nesiekia aukštesnių mokslo laipsnių), aš bandysiu plėsti stipendijų procesą visuose Lietuvos universitetuose: kviesiu iševijus mokslininkus, inžinierius, pedagogus ir kitus įsteigti savo vardu iš savo srities stipendiją, skirtą aspirantams, siekiantiems magistro ar doktorato laipsnių. Pagal dabartinę valiutos kursą vienam žmogui kainuotų vienerių metų stipendija tiktai apie 150 dolerių. Ši maža suma padengtų visas studento mokslo ir pragyvenimo išlaidas. Universitetų vadovybės man pranešė, kad geriausias jaunimas meta mokslą, nes negali pragyventi ir pereina į įvairius "biznelius", daugiausia juodojoje rinkoje. Šiuo klausimu vėliau rašysiu į spaudą, kviesdamas Amerikos lietuvių inteligentiją gelbėti Lietuvos aukštąjį mokslą.

Su pagarba,

Rimas Vaičaitis

MŪSŲ MIRUSIEJI

A. A.

STATYBOS INŽ. APOLINARAS TREINYS

Cape Codo Hyannis mieste, Massachusetts valstijoje, 1991 m. liepos 22 d. mirė statybos inž. Apolinaras Treinys, išgyvenęs 66 metus. Bostono ir Cape Codo lietuvių visuomenė, ALIAS, Lietuvių skautų sąjunga neteko veiklaus darbininko, o likusi šeima rūpestingo tėvo ir vyro. Apolinaro Treinio gyvenimas Amerikoje 43 metus buvo erškėčiuotas, bet darbštumu, gabumais ir stipria valia jis pasiekė ne eilinių laimėjimų profesiniame darbe ir garbingos vietos visuomenėje.

Gimęs 1925 m. balandžio 11 d. Raudondvaryje prie Kauno, studijavęs Pabaltijo universitete Hamburge ir Northeastern universitete Bostone, A. Treinys buvo registruotas profesinis inžinierius Massachusetts valstijoje nuo 1955 metų. Specializavosi trobesių konstrukcijų projektavime, o vėliau jėgainių ir vandenvėlos pastatuose. Pradėjęs braižytoju Stone ir Webster bendrovėje (1949-1952 m.), išsilavino projektavime Fay, Spofford & Thorndike firmoje iki 1962 metų. Tada įkūrė savą firmą *Litas Engineering* Bostono centre ir projektavo konstrukcijas architektams, sudarinėjo sąmatas ir įvertinimus, o taip pat detalizavo darbo brėžinius, pasitelkęs braižytojų. Jis buvo savo firmos prezidentas dešimt metų. Aplinkybėms susikomplicavus, inž. Treinys perėjo dirbti į Metcalf & Eddy bendrovę Bostone, nemažiau žinomą už anksčiau minėtąsias. Nuo 1972 iki 1988 metų inž. Treinys vėl dirbo Stone & Webster bendrovėje senior structural design engineer pareigose. Jo projektuotų

jėgainių ir pramonės pastatų konstrukcijų sąrašas būtų perilgas nekrologui. Paskutinioji Treinio darbovietė irgi Bostono centre, Bechtel & Parsons Brinkerhoff jungtinėje įstaigoje, kur koordinuojamas šio meto didžiausias statybinis projektas Bostone - Central Artery/Tunnel. Tai bus miesto autostrados nuleidimas žemiau žemės paviršiaus, ir trečias tunelis jūros įlankoje eis tiesiai į Logan aerodromą. Inž. Treiniui teko darbuotis su preliminariiais projektais, sąmatomis, kurioms jis buvo ypatingai gabus, ir kitų firmų pagamintų brėžinių derinimu visumon.

Mirtis užlupo mūsų kolegą iš pat ryto darbe, prie rašomojo stalo, atvažiavus iš Cape Codo.

Nuo jaunystės skautas, Akademinio skautų sąjungos filisteris ir 1964 - 1966 m. centro valdybos pirmininkas. Vyresnysis skautininkas A. Treinys ėjo aukštas pareigas Lietuvių skautų brolijoje, o šiais metais buvo išrinktas į Lietuvių skautų sąjungos tarybą. Be to, Treinys dirbo 1979 - 1982 m. Lietuvių bendruomenės Bostono apygardos valdyboje ir 1981 - 1982 m. buvo ALIAS Bostono skyriaus pirmininkas. Jo žmona Genovaitė taip pat skautininkė ir L.B. veikėja. Jam sekėsi damiai bendradarbiauti su kitais žmonėmis ir profesiniame, ir visuomeniniame darbe, tad laidotuvėse Centervilleje, Cape Code, apie 75 mylios nuo Bostono, dalyvavo ne tik labai gausus lietuvių būrys, bet ir kitataučių bendradarbių grupė.

J. Gimbutas

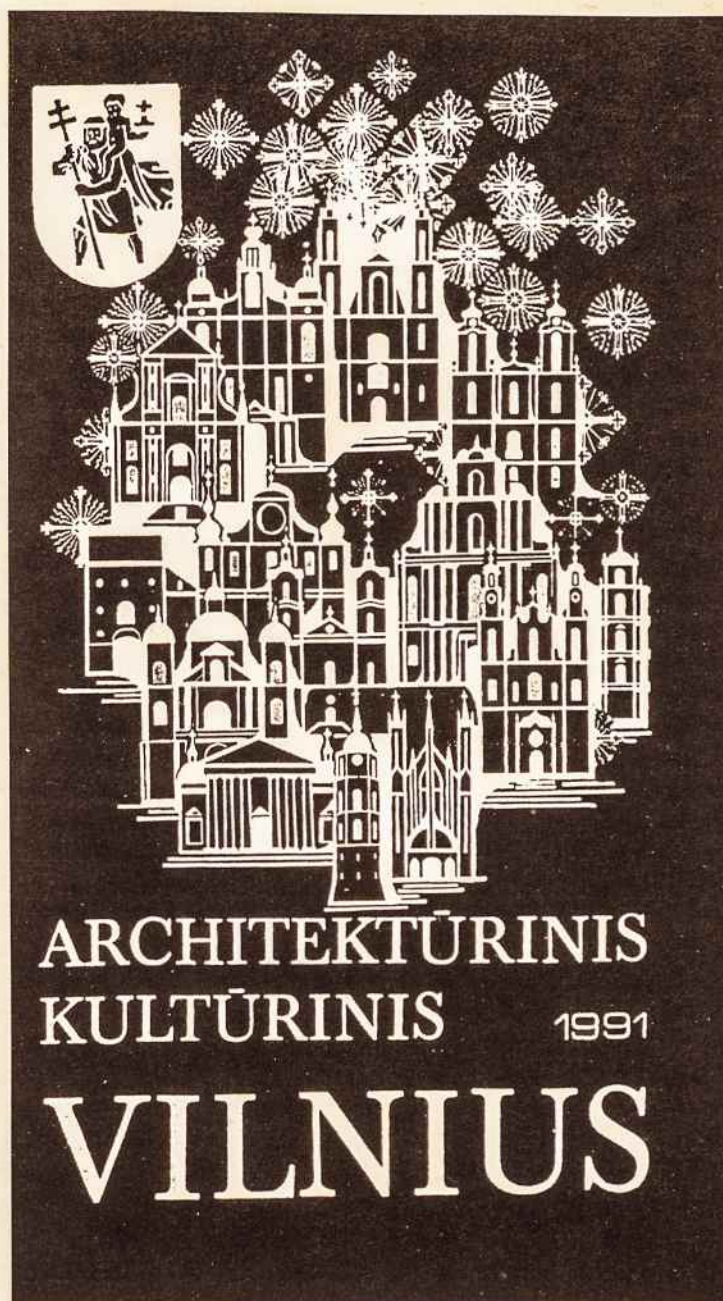
VILNIAUS MIESTO PLANAS

1991 m. spalio mėn. išėjo iš spaudos didelis spalvotas (sulankstomas) Vilniaus miesto planas.

Iki šiol buvo sunku Vilniuje orientuotis. Besilankantieji jautėsi, kaip užrištomis akimis. Giminės ar inturistiniai gidai turėjo vedžioti ar vežioti po miestą. Apie miesto apylinkes negalima buvo ir svajoti. Viskas buvo įjungta į militarinius draustinę zoną. Lietuvos architektų sąjunga, vadovaujama energingo architekto Juozo Vaškevičiaus, Lietuvos dizaino instituto architektėi V. Serniuienei ir dailininkei H. Grigaitienei talkininkaujant, paruošė puikų spalvotą miesto ir artimų apylinkių planą su padidinta centrine miesto dalimi.

Be gatvių alfabetinio sąrašo, sutartinių ženklų, besilankantieji supažindinami su trumpa Vilniaus miesto istorija iki šių dienų. Išvardintos svarbiausios administracinės įstaigos, architektūriniai paminklai, istorinės kapinės, mokslų akademijos institutai, aukštosios mokyklos, kūrybinės sąjungos ir draugijos, turizmo organizacijos, muziejai, parodų salės, teatrai, koncertų salės, kultūros rūmai, bibliotekos, sporto įrenginiai, pagrindiniai viešbučiai, pagrindinės parduotuvės, restoranai, kavinės, barai. Žemėlapij išleido UAB "Jovaras" SL. 258. Tiražas 50,000 egz. Užsakymo Nr. 622. Kaina trys rubliai.

Edm. Arbas

Vilniaus miesto plano iliustracija

Adhezijos lipdžių pažanga arba Naujas Donato Šato veikalas

Advances on Pressure Sensitive Adhesive Technology
- I: tokia antraštė chemijos inž. Donatas Šatas išleido savo jau šeštąjį tos specialios srities veikalą. Kaip ir ankstesnieji nuo 1985 metų, taip ir ši stambi knyga yra kelių autorių, o D. Šatas juos sutelkė, suredagavo ir pats parašė knygos dalį. Ligi šiol tie veikalai buvo išleidžiami specializuotų leidyklų. Naujoji knyga

išleista paties redaktoriaus firmos - Satas & Associates, Warwick, Rhode Island. Su šiuo veikalu pradėta nauja serija, kurios bus dar trys tomai. Parduodama visoje Amerikoje, Kanadoje ir Europoje.

Šalia savo konsultacinės ir leidybinės veiklos, inž. Šatas kasmet organizuoja seminarus adhezijos klausimais, kuriuose dalyvauja tos pramonės specialistai. Šių metų pirmasis seminaras bus Bostone 1992 m. kovo mėn. pradžioje ir užtruks tris dienas. Sekantis D. Šato seminaras įvyks kovo mėnesio gale Šveicarijoje, Bazelio mieste.

J. Gbt.

TECHNIKINĖ APŽVALGA

Technikinę apžvalgą paruošė Viktoras Jautokas

NAUJAS STIKLAS

Taliq Corp. (Sunnyvale, Calif.) pagamino stiklą, kurį mygtuko įjungimu galima pakeisti iš nepermatomo į permatomą. Stikle yra skysto kristalo lašai, kurie jaučiasi elektros srovei. Įjungus elektros srovę, kristalo molekulės susirikiuoja viena kryptimi, praleisdamos šviesos spindulius. Tada stiklas pasidaro permatomas. Kai elektros srovė būna išjungta, kristalo molekulės išsiskiria į visa puses, užkirsdamos kelią šviesos spinduliams. Šiuo atžvilgiu, stiklas pasidaro nepermatomas.

Stiklą galima naudoti visur: raštinių pertvarom, aerodromo langams, gyvenamųjų namų langams ir dar daug kitur. Įdomu, kad tokios rūšies stiklas gaminamas įvairių spalvų. Jos sukelia žmogui gerą nuotaiką, nuspalvindamos aplinką linksmomis spalvomis.

NAUJA SISTEMA LIETUVOJE

Millicom International Cellular SARL bendrovė dalyvauja projekte įrengti celinę telefonų sistemą Lietuvoje. Sistema turi pradėti veikti dar šiais metais.

Estijoje panašia sistemą įvedė švedų Telecom ir suomių PTT bendrovės.

Taip rašo žurnalas *Telecommunications* 1991 m. lapkričio mėn. laidoje.

VANDENS PJAUTUVAS

Jau nuo 1950 metų daromi įvairūs bandymai, panaudojant vandens srautą įvairių medžiagų pjovimui. Pirmieji vandens srauto pjovimo aparatai veikė per lėtai, per ilgai užtrukdavo perpjauti kietesnę medžiagą. Dabar Rhode Island universiteto tyrinėtojai suprojektavo ir pagamino naują "vandens peilį", kuris perpjauja keramiką greičiau negu deimanto pjūklas. Pasisekimo priežastis yra ta, kad iš pjovimo galvutės vandens srautas išeina nepaprastai dideliu greičiu - 2000 pėdų per sekundę. Vandens rezervuare vanduo suspaudžiamas iki 60,000 svarų per kvadratinį colį. Vandens greitis priklauso nuo vandens spaudimo rezervuare. Kad galima būtų perpjauti kietą metalą, galvutėje į vandens srautą įleidžiamas mišinys, kuris

padaro vandenį šiurkštų. Tokie "pjūklai" gali perpjauti bet kokį metalą, jo visai neįkaitinant, kas labai svarbu, nes tokiu būdu nepakeičiamos metalų savybės.

Šis naujas įrankis naudojamas pramonėje, gaminant automobilius, sprausminių lėktuvų motorus. Be pramonės taip pat naudojamas ir maisto gamyboje, pvz., nuimant mėsą nuo kaulų, žuvų mėsą nuo ašakų. Maisto gaminyje naudojamas grynas vanduo, be priemaišų. Dabar bandoma vandens pjūklus pritaikyti robotams, kurie atliktų visus pjaustymo procesus.

Vandens pjūklai turi ir trūkumų. Pjaustymo galvutės po kelių valandų susidėvi. Ieškoma naujo metalo mišinio, kuris įgalintų pagerinti galvutę bent 50 kartų.

Pastaruoju metu daug universitetų susidomėjo šiuo aparatu - pradėjo jį daugiau tyrinėti, eidami patobulinimo kryptimi žmonijos gerovei.

NAKTINIS REGĖJIMAS

Jau kuris laikas JAV ginkluotos pajėgos naudoja naktinio regėjimo technologiją, kuri buvo pritaikyta įvairiems ginklams - nuo šautuvų iki tankų, pagaminant kiekvienam pritaikytą aparatūrą (žr. pav.). Aišku, kad praityje šios rūšies technologija visada buvo laikoma paslapyje.

Šiandien, šaltajam karui tiek tiek atšilus, ši technologija atidengta, kad ją būtų galima pritaikyti civiliniams poreikiams. Pirmiausia, ja pasinaudos policijos ir ugniagesių vienetai. Toliau numatoma pritaikyti automobilių pramonėje, kas būtų naudinga, važiuojant naktį ar per rūką. Žiūrint šia aparatūra per rūką ar dūmus, vaizdas atrodo, kaip ant televizijos ekrano.

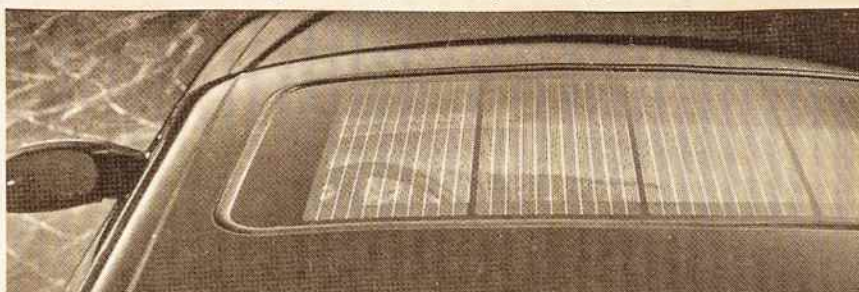
Naktinio regėjimo aparatas uždėtas ant kariško šautuvo

SAULĖS CELĖS AUTOMOBILIO STOGE

Mes gerai žinome ir esame patyrę, kad automobilis, pastatytas saulėje, o ypač karštą vasaros dieną, viduje labai įkaista, siekia net iki 167°F (apie 77°C). Kad sumažinus šį karštį automobilio viduje, japonų automobilių bendrovė Mazda modelyje 929 įrengė stoge saulės celes, kurios gamina elektros energiją. Ši elektros energija panaudojama automobilio vidaus vėsinimui ir baterijos pakrovimui, kai mašina kaista pastatyta saulėje. Šiuo būdu vidaus karštis sumažinamas žemiau 140°F (60°C). Lauke esant vėsesniam orui ir nereikiant vėsinti vidaus, saulės celių pagaminta elektros energija pereina prie baterijų pakrovimo.

Važiuojant automobiliu šia pagaminta energija, galima

ją panaudoti, žinoma, jei rūkoma, dūmų ištraukimui, dulkių ir kitų vidaus orą teršiančių dalelių pašalinimui.

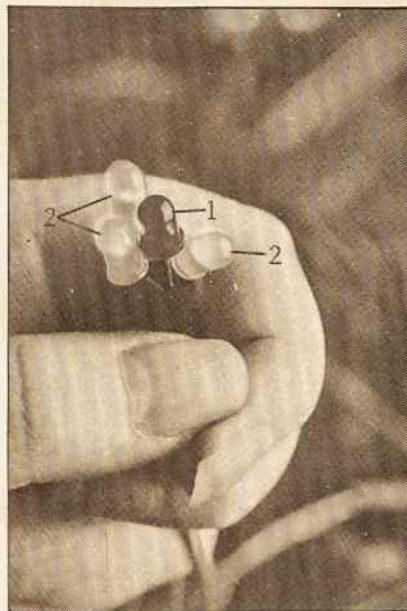
Saulės celės įmontuotos į automobilio stogą

Be saulės celių įrengimo, automobilio langai pagaminti iš specialaus stiklo, kuris sulaiko apie 45% infraraudonų spindulių, kurie įkaitina automobilio vidų.

TAUPIOUS LEMPUTĖS

Rockfeller centre, New Yorko mieste, kiekvienais metais lauke papuošiamam Kalėdų eglutė. Šią didžiulę eglę puošia 20,000 mažų lempučių, kurių kiekviena yra septynių vatų. Bedegdamos lemputės kas valandą sunaudoja elektros energijos už 14 dolerių. Jei šios septynių vatų lemputės būtų pakeistos į naująsias LED (Light Emitting Diode) lemputes, sugrupuotas po keturias, tada būtų sunaudojama daug mažiau elektros energijos, kuri kainuotų tik apie 90 centų per valandą. Šių mažyčių LED lempučių pasigėrėtina ilgas amžius - gali degti 50,000 valandų, kas įgalina dar daugiau sutaupyti energijos, o per ją ir pinigų. Dažniausiai LED lemputės gaminamos raudonos arba žalios spalvos, kas tinka kalėdinei nuotakai, puošiant jomis eglutes, namus, vitrinas ir kt. Reikia taip pat paminėti, kad jos yra patvarios, nedūžta.

Šiuos bandymus darė Apšvietimo tyrimų centras, esantis Rensselaer Politechnikos institute, Troy, New York. Tyrimų asistentė Carolyn DeCusatis sako, kad LED lemputes galima panaudoti ne tik kalėdiniais papuošimams, bet visur, kur tik naudojamos dekoratyvinės šviesos, kaip pvz. ant karuselių.

Lempučių pavyzdžiai: 1-raudona, 2-žalios

Premijos laimėtojai

Anksčiau buvau rašęs (1989 m., T.Ž. Nr.2, psl. 20) apie Charles Stark Draper įsteigtą metinę 375,000 dol. inžinerinę premiją, kuri prilygsta Nobelio premijai.

Ši 1991 metų inžinerinė premija buvo paskirta anglui Sir Frank Whittle ir vokiečiui Hans J. P. von Ohain už sprausminio lėktuvo variklio išradimą.

Kai vyko Antrasis pasaulinis karas tarp Anglijos ir Vokietijos, jiedu atskirai 1940-jų metų pradžioje, nieko vienas apie kitą nežinodami, projektavo sprausminį variklį. Priimdami premiją Tarptautinėje inžinerijos akademijoje, tie

du, anksčiau buvę priešai, pasisveikino, paspausdami vienas kitam ranką. F. Whittle, dabar 84 metų, baigęs RAF (Royal Air Force) karininkų inžinerijos akademiją ir Cambridge universitetą. Emigravo į JAV 1976 metais, yra JAV Annapolio karo laivyno akademijos tyrimų profesorius - patarėjas.

H. von Ohain, dabar esąs 79 metų, doktoratą iš fizikos įsigijo Goettingen universitete. Taip pat emigravo į JAV ir dirbo, kaip vyriausias mokslininkas Aero Propulsion laboratorijoje, Wright-Patterson karo aviacijos bazėje, Ohio valstijoje. [2]

M Ū S Ų V E I K L A

ALIAS AUKSINIŲ VAKARŲ SKYRIAUS METINIS SUSIRINKIMAS

Su pasirinktu šūkiu:
Kaip galime padėti Lietuvos ūkiui?

I susirinkimo šūkį gan skaitlingai 1991 m. rugsėjo 13 d. susirinko su viršum 60 narių ir svečių, tikėdamiesi daug naujovių iš Lietuvos išgirsti. Vieni galvojo, kaip profesiniai prisidėti prie Lietuvos atsikūrimo darbo, o kitus viliojo greito ekonominio pasipelnymo tikslai. Susirinkimui vadovavo senos valdybos narys inž. Monte Sodeika, sekretoriavo inž. Audronė Kazlauskienė.

Pereitos valdybos pirm. inž. Zigmas Viskanta padarė platų jų kadencijos veiklos pranešimą. Los Angeles inžinieriai, architektai aktyviai dalyvavo vietinėje kultūrinėje veikloje, rėmė aukomis ir dalyvavo demonstracijose už Lietuvos laisvę. Taip pat buvo suruoštas vietinei visuomenei platus su menine progama a.a. prof. inž. Jono Šimoliūno knygos pristatymas. Jos išleidimą finansavo brolyvais Vladas Šimoliūnas. Apie knygą ir prof. inž. J. Šimoliūną kalbėjo iš Bostono atvykęs inž. dr. Jurgis Gimbutas. Po pirmininko pranešimo sekė inž. Vitalio Lemberto finansinis pranešimas. Išdas tuštokas, nes niekas jau keliolika metų nerinko nei nario mokesčio, nei Sąjungos vardu aukų padėti Lietuvai.

Arch. Edmundas Arbas padarė platų pranešimą apie gausų ir gerai organizuotą Septintąjį Mokslo ir kūrybos simpoziumą, įvykusį 1991 m. gegužės 23-30 d. Vilniuje ir Kaune. Taip pat supažindino su išvykomis, kurios buvo suorganizuotos iš svetur atvykusiems paskaitininkams po gražiąją Lietuvą. "Kaip galime padėti Lietuvos ūkiui" - šia tema pranešimus padarė dr. A. Kanauka, dr. inž. E. Jarašiūnas ir svečias iš Lietuvos V. Sakalauskas. Diskusijas moderavo teisininkas H. Stevens. Iškelta daug ekonominių, mokslinės technologijos bei turistinės pramonės galimybių, bet prie aiškaus konkretaus recepto neprieita, kaip Lietuva greičiausiai galėtų ekonomiškai atsikurti. Vyko gan gyvos diskusijos.

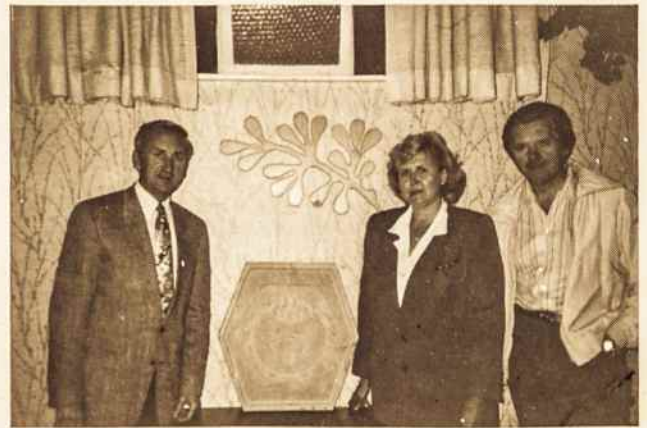
Į naujos 1992 metų kadencijos ALIAS Los Angeles skyriaus valdybą sutiko įeiti dr. inž. Emanuelis Jarašiūnas, inž. Audronė Kazlauskienė ir inž. Monte Sodeika. Jiems suteikta teisė, reikalui esant, papildomus valdybos narius kooptuoti. Kol kas valdyba nepasisiskirstė pareigomis - po trijų mėnesių dar neaišku, kas iš trijų taps pirmininkas.

Susirinkusieji buvo pavaišinti užkandžiais ir vynu. Gausiomis vaišėmis rūpinosi Birutė Viskantienė ir Danutė Lemberdienė.

"Kaip padėti Lietuvos ūkiui" diskusijų dalyviai: iš k. teisininkas H. Stevens (moderatorius), dr. A. Kanauka, inž. V. Sakalauskas (svečias iš Lietuvos) ir prof. E. Jarašiūnas. Diskusijos [vyko per Los Angeles skyriaus susirinkimą

Nuotr. E. Arbo

Auksinių vakarų ALIAS Los Angeles skyriaus nauja valdyba. Iš k. dr. inž. Emanuelis Jarašiūnas, inž. Audronė Kazlauskienė, inž. Monte Sodeika

Nuotr. E. Arbo

Los Angeles skyrius gausus įvairių griežtųjų mokslų profesionalais. Deja, nesiryžtama tankesniems profesiniams bendradarbiavimams bei suėjimams. Tikimės, kad naujoji valdyba, įgavusi naujų idėjų, gal įskels gyvastingumo žiežirbą į ALIAS Los Angeles skyriaus veiklą.

Edmundas Arbas

= LAIŠKAI =

Laiškas redakcijai

Šių dienų įvykiai Lietuvoje ir kaimyniniuose kraštuose aiškiai parodė, kad išseivija turėtų būti atsargi ir neskubėti su organizacijų ir čia sukauptų archyvų pervedimu į Lietuvą. Gal būt, reikėtų rimtai pagalvoti apie ilgalaikį jų išlaikymą čia, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, nes Lietuvoje, dar esant Rusijos kariuomenei, niekas negali tikrai žinoti, kas gali ten atsitikti, nors Lietuva dabar jau yra nepriklausoma valstybė. Pavedimas visų organizacijos funkcijų Lietuvos vadovavimui, reikštų mūsų pačių smaugiančią stagnaciją ir galutinai - mirtį. Nemanyčiau, kad tas būtų gerai ir Lietuvai, nes jos interesai būtų geriausiai aptarnaujami, turint stiprų užnugarį užsienyje, panašiai, kaip Amerikos žydai Izraeliui. Tą gali atlikti tik organizacijos, o ne pavieniai individai. Yra dar ir kelios kitos priežastys dėl išlaikymo organizacijų kontrolės mūsų pačių rankose.

1. Organizacijų vadovai Lietuvoje niekada neturės pilno supratimo nei apie mūsų darbo sąlygas, nei apie mūsų specifinius interesus, nei kaip mes funkcionuojame, nei kokie yra mūsų einami reikalai. Profesinėms organizacijoms tas yra dar svarbiau, nes jų veikla surišta su profesinės veiklos atsiekimais, kurie surišti su vietomis ir regionais. Pastebėjau lankydamasis Lietuvoje, kad supratimas, kas svarbu lietuviams Lietuvoje ir išseivijoje, yra drastiškai skirtingas. Manychiau, pvz. *Technikos Žodžio* leidimas Lietuvoje neatitiktų mūsų pačių poreikiams, nebent jis būtų redaguojamas čia pas mus.

2. Išseivijos profesinis technologinis išprusimas yra kitoks negu Lietuvos žmonių, net ir profesionalų, nes jų poreikiai bei patirtys yra skirtingi. Dauguma specifinių temų, įdomių ir gal labai svarbių Lietuvai, rastų mažą dėmesį pas mus, o temos diskutuojamos mūsų tarpe, nebūtų labai aktualios Lietuvoje. Vietinių žurnalų redaktoriai turėtų daug geresnį pojūtį parinkti tokias temas, kurios būtų svarbios jų skaitytojams, o ne tiems, kurie gyvena už dešimt tūkstančių kilometrų. Manau, kad sujungimas technikos ir mokslo žurnalų, leidžiamų Lietuvoje ir užsienyje, mažai kam pasitarnautų. Tas neatima galimybės pasireikšti vieni kitų spaudoje, jeigu redaktoriams siūlomos temos yra priimtinos.

3. Dr. Liekio siūlymas parengti leidinį apie PLIAS-ALIAS veiklą ir istoriją bei išleisti lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumų istoriją yra sveikintinas dalykas. Žinoma, jis turėtų pašvęsti tam laikui ir surasti vietinius bendradarbius darbo atlikimui, kuris yra būtinas rimtai studijai. Be to, ji turėtų visiškai suprasti, kad tokios rūšies leidinys turėtų labai nedidelę paklausą pas išseivijos lietuvius.

4. Planuojant bendrus žurnalus arba bendras organizacijas, turėtina omenyje atsirandančias problemas su pašto funkcionavimu, bendru ryšių palaikymu ir įsipareigojimų išpildymu. Teko pastebėti, kad Lietuvoje pažadų išpildymo supratimas bei su juo surišta laiko koncepcija yra skirtingai interpretuojama negu pas mus. Iki ši problema nebus patenkinamai išspręsta, negalima visiškai net galvoti apie tokių projektų planavimo įgyvendinimą.

5. Prieš jungiant organizacijas arba darant jas kitų organizacijų padaliniais, iniciatoriai turėtų atsiklausti savo organizacijos narių apie tokio junginio priimtinumą ir galimas pasekmes nariams. Pvz., asmenys, dirbantieji "jautriose" pozicijose, gali patirti dėl šios priežasties nemalonumų ir kai kuriais atvejais net ir darbo netekimo.

Sutinku su K.B. (*T.Ž. Nr.2, psl. 38*) galvojimu, kad vieno žmogaus pasižadėjimai ar įsipareigojimai be visos organizacijos narių pritarimo yra ne tik neprivalomi kitiems, bet net ir nerišantys, o ypač, jeigu tai liestų organizacijos charakterio pakeitimą, kitai organizacijai subordinaciją arba turto pervedimą. Tokie sumanymai turi būti paskelbti viešai, išdėstyti pasiūlymas su alternatyvomis, leidžiant nariams pareikšti savo nuomonę. Tokie sumanymai gali būti įgyvendinti, tik gavus daugumos narių pritarimą.

Stasys Bačkaitis
Washington, D. C.

Technikos Žodžio redaktoriui Viktorui Jautokui

1991 m. *Technikos Žodžio* Nr. 1 mus pasiekė spalio mėnesį. Ačiū. Iš jo ir sužinojome, kad žurnalas šiemet švenčia 40-ties metų jubiliejų. Nuoširdžiai sveikiname visus jo leidėjus ir bendradarbius ir linkime kūrybinės sėkmės ateities darbuose ir laimės, sveikatos asmeniniame gyvenime.

Keletas samprotavimų atsiliepiantį Jūsų mintis pareikštas jubiliejiniame numeryje.

Lietuvoje šiuo metu išeina mėnesiniai *Mokslo ir technikos* (tiražas 15 tūkst.) bei *Statybos ir architektūros* (tiražas 8,5 tūkst.) žurnalai. Lietuvai atgavus realią nepriklausomybę, tikslinga galvoti apie bendrus mokslinės, meninės bei techninės kūrybos leidinius. Jie, mano nuomone, turėtų būti daugiau specializuoti. Lietuvos architektai savo suvažiavimuose, konferencijose, pasitarimuose ne vieną kartą kėlė klausimą apie savistovaus architektūros žurnalo leidimą. Gal šis laiškas rastų vietos *Technikos Žodyje* ar kitame lietuvių išseivijos leidinyje? Įdomu, ka apie tai galvoja collegos architektai emigracijoje?

Nuoširdžiai Jūsų,

arch. Juozas Vaškevičius,
Lietuvos Architektų Sąjungos
valdybos pirmininkas

Mielas ponas Vytautai,

Mano ir mano šeimos vardu noriu Jums padėkoti už tą puikų leidinį apie generolą Gustaitį.

Skaitau ir lyg matau jį Jūs taip puikiai jį apibūdinot, kaip žmogų, patriotą ir gabų lėktuvų konstruktorių. Tai kaip paminklas jam - istoriškas leidinys.

Dėkui už jūsų puikų darbą ir linkiu Jums geriausios sėkmės. Skaitant šį leidinį, lyg matau jį.

Bronė Gustaitienė
Portland, OR

Gerb. V. Jautokui

Dėkojame Tamstai už *Technikos Žodį*. Aštuntajame *Statybos ir architektūros* numeryje juo pasinaudojome, papildydami straipsnį apie Kauno ATM 70-metį. Septintajame numeryje paskyrėme puslapį *Technikos Žodžio* 40-mečiui pažymėti. Dar kartą nuoširdžiai sveikiname. Beje, *Statybos ir architektūros* žurnalas jaunesnis - įkurtas 1957 metais.

Septintąjį savo žurnalo numerį, kurį siunčiame, paskyrėme Vilniui. Gal jis sudomins ir *Technikos Žodžio* skaitytojus?

Vieną iš artimiausių *Statyba ir architektūra* numerių numatome skirti naujai projektuojamoms ir statomoms Lietuvos bažnyčioms. Todėl mus ypač sudomino *Technikos Žodžio* (Nr. 2) straipsnis - Lietuvos bažnyčių projektavimai Illinois universitete, kur minima, kad čia parengta net 20 projektų. Ar negalėtume pagal galimybes gauti iliustracijas - foto nuotraukas, tekstus apie minėtus projektus arba nors tuos, kurie Jūsų nuomone, svarbesni. Su malonumu išspausdintume ir būtume labai dėkingi.

Linkime Tamstai ir žurnalo bendradarbiams stiprios sveikatos, sėkmingo darbo Tėvynės Lietuvos labui.

Jus gerbiąs

J. Stražnickas,
Statybos ir architektūros
vyriausias redaktorius

Gerb. p. Jautokui

Jūs, rašydamas *Technikos Žodžio* Nr. 2 apie bendradarbių įnašą, minite autorius ir jų pateiktos medžiagos kiekį. Tai ilgas ir kruopštus darbas. Pagarba Jums už kantrybę. Savo laiku aš irgi šiek tiek esu *Technikos Žodžiui* talkinęs.

Šia proga norėčiau paminėti, kad Jūsų straipsnyje yra įsibrovusi klaida, kurią prašau ištaisyti: aš esu **Zigmas Gavelis**, bet ne **Zenonas Gavelis**.

Mano pagarba Jums,

Zigmas Gavelis
Boston, MA

Mielas kolega Viktorai,

Technikos Žodžio Nr. 4 (išleistame Lietuvoje) išvardinti inžinieriai ir architektai, skaitę pranešimus VII Mokslo ir kūrybos simpoziume. Greičiausiai per apsirikimą mano pavardę praleido. Įrodymui pridėdu šio simpoziumo leidinio 47-tąjį puslapį.

Edm. Arbas
Santa Monica, CA

Brangusis kolega Viktorai,

Džiaugiuosi gražiu *Technikos Žodžio* numeriu, spausdintu Lietuvoje. Turėsim vertingą dokumentą apie VII Mokslo ir kūrybos simpoziumą.

Koks "kipšiukas pakišo koją", kad psl. 8 sąraše "Išsivijęs inžinieriai, skaitę pranešimus...", neįrašyti visi trys dalyviai iš Boston ALIAS skyriaus?

Siūlau sekančiame *Technikos Žodžio* numeryje įdėti pataisymą.

Gerai, kad *Technikos Žodis* bus tęsiamas Chicagoje. Lietuvoje ir be to yra per daug žurnalų.

Su nuoširdžiais linkėjimais Jūsų

Jurgis Gimbutas
Arlington, MA

Didžiai gerb. p. Brazdžiūnai,

Pirmiausiai noriu pasveikinti su Naujaisiais Metais ir palinkėti ne tik geros sveikatos, bet ir išvermės per visus metus, administruojant *Technikos Žodį*.

Siunčiu Jums \$10.00 už 1992 metų T.Ž. prenumeratą ir \$15.00 už du 1991 metų T.Ž. Nr. 3 egzempliorius, kurie buvo skirti gen. inž. Gustaičio paminėjimui. Aš savo egzempliorių pasiunčiau į Arizoną savo pusbroliui kap. V. Ruseckui. Jis be galo džiaugsis, prisimindamas tuos laikus, nes daugumą iš tų paminėtų žmonių gerai pažinojo. Jei gausiu iš Jūsų tuos du egzempliorius, vieną iš jų pasidėsiu į savo archyvą, o kitą pasiūsiu Aukse Šešplaukytei į Hawaii salas, nes ten ji jau seniai gyvena. Jos tėvai Šešplaukiai yra palaidoti Los Angeles, CA. Šiame *Technikos Žodžio* 34-tame puslapyje yra jos tėvų nuotrauka. Jai bus didelė staigmena! Labai ačiū.

Manau, kad netrukus turėsite ALIAS susirinkimą. Prašyčiau visus kolegas pasveikinti su Naujais Metais ir palinkėti sėkmingų ir produktingų Naujų 1992 Metų.

Donatas Stukas
Orlando, FL

AUKOS "TECHNIKOS ŽODŽIUI" GAUTOS

nuo 1991. II. 2 iki 1992. II. 9

1. ALIAS	300.00 dol.	29. S. Smalinskas	10.00
2. R. Gustaitis	225.00	30. J. Stasaitis	10.00
3. C. Psezdzieckis (Kanada).....	30.00	31. S. E. Stasiliūnas	10.00
4. J. A. Rasys	25.00	32. A. Šulcas (Venecuela).....	10.00
5. V. Šilėnas	20.00	33. C. Tamašauskas	10.00
6. J. Bilėnas	15.00	34. A. Visockis	10.00
7. V. Šliūpas	15.00	35. T. Meckauskas	8.00
7. D. Stukas	15.00	36. S. B. Bačkaitis	5.00
8. B. Aras	10.00	37. P. Ežerskas	5.00
9. J. Bulota	10.00	38. A. Girnius	5.00
10. K. Čampė	10.00	39. J. Kapačinskas	5.00
11. J. V. Danys (Kanada).....	10.00	40. P. Masys	5.00
12. V. Dargis	10.00	41. A. Rauckinas	5.00
13. J. Dunčia	10.00	42. V. Simanavičius	5.00
14. A. Jankūnas	10.00	43. J. Stelmokas	5.00
15. P. Juodikis	10.00	44. B. Steponis	5.00
16. S. Kindurys	10.00	45. J. Stulpinas	5.00
17. E. Likanderis	10.00	46. A. Svoteelis	5.00
18. V. V. Liuima (Kanada).....	10.00	47. A. Urbutis	5.00
19. E. Manomaitis	10.00	48. K. Vieraitis	5.00
20. P. Mašalaitis	10.00	49. A. Zabarskas	5.00
21. M. Meilunas	10.00	50. R. Zalubas	5.00
22. L. Petronis	10.00		
23. S. Remeža	10.00		
24. J. Rygelis	10.00		
25. A. Šaulys	10.00		
26. J. Ščiukas	10.00		
28. A. Shukis	10.00		

Mieli Skaitytojai,

Nuoširdžiai dėkojame už visas aukas. Jūs savo nuoširdumu įgalinate ir toliau tęsti *Technikos Žodžio* leidimą.

A. Brazdžiūnas,
Administratorius

TECHNIKOS ŽODIS
The Engineering Word
c/o A. Brazdžiūnas
7980 West 127th Street
Palos Park, IL 60464

BULK RATE
U.S. POSTAGE PAID
Chicago, Illinois
Permit No. 7652

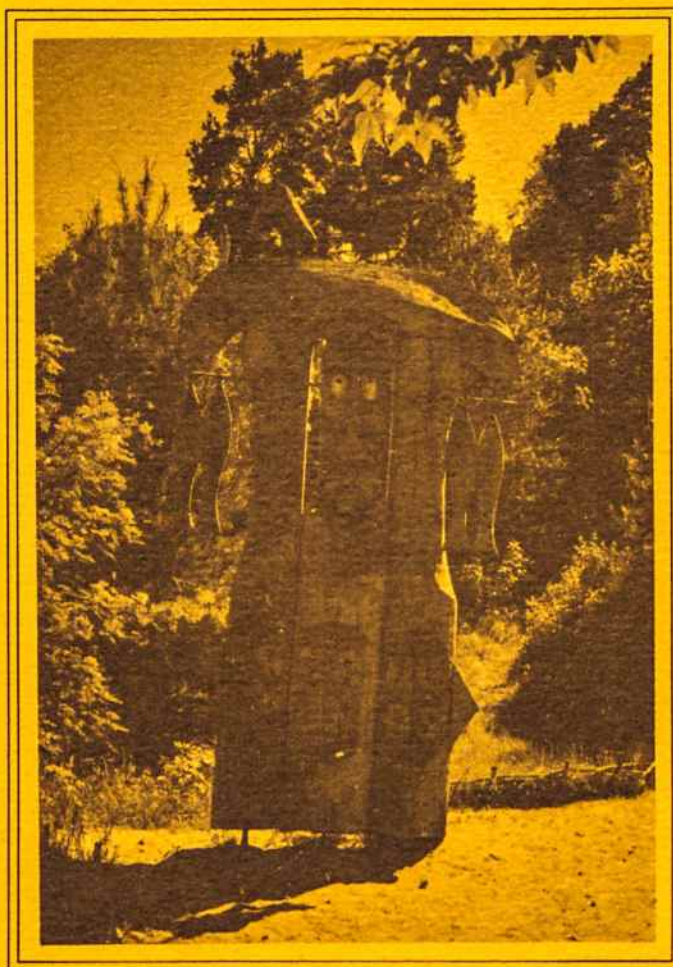
Address Correction Requested

TO:

Lietuvių liaudies meistrų kūriny s Raganų kalne, Juodkrantėje